Kuurojen Joulu

51. VUOSI-
KERTA

100:—

1959

KUUROJEN LEHDEN ERIKOISNUMERO
JULKAISIJA: SUOMEN KUUROJEN LIITTO r.y.

Vuoden 1960 LEPOTUOLIUUTUUDET

sisusta nyt Häkli myymälöissä...

Häkli kalustein

SATALUKUINEN HÄKLI-MALLISTO
Jo sadattuhannet kodit ovat löytäneet oman viihtyisän ja käytännöllisen sisustusratkaisunsa todella monipuolisesta ja suositusta Häkli-mallistosta. Häkli-huonekalut ovat tekotavaltaan tunnetusti kestäviä ja muotoilultaan nykyaikaiseen kodinsisustukseen soveltuvia — ne ovat Häklin oman myymäläverkoston välityksellä tulleet suosituiksi myös saksalaisten ja hollantilaisten kotien keskuudessa.

Vaahtokumi-pehmustettu lepotuoli malli n:o 491 n

MYYMÄLÄT HELSINGISSÄ:
Kaisaniemenkatu 9—11
Hämeentie 35
Lönnrotinkatu 21
Simonkatu 8
Tehtaankatu 11
Vaasankatu 11
Puhelin 13 720 (keskus)

Häkli sisustaa kotinne myös edullisin vähittäismaksuehdoin.

Siff

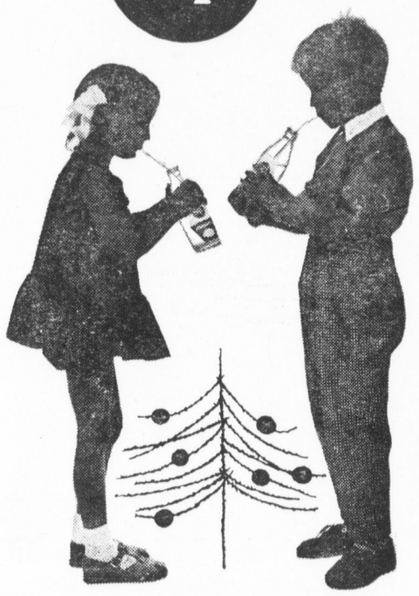

140 VUOTTA ILON HETKIÄ JOKA JANOON

Kiittäen kuluneen vuoden miellyttävästä yhteistyöstä toivotamme asiakkaillemme

Rauhallista Joulua

KUVALAATTALAITOS

OY NORDBLAD AB

Helsinki, Korkeavuorenk. 25
Puh. 34 802—662 838

TUTUSTUKAA TEKIN MITÄ ME **TUOTAMME**

Ajanmukaisen kirjapainon ja -sitomon lisäksi olemme hankkineet uuden muovisaumauskoneen, jolla voimme valmistaa muovisia kirjankansia, hinnastokansia, koteloita, esittelykansia y.m.

Soittakaa 13 200 niin tulemme luoksenne esittämään tuotteitamme.

KAUPPAKIRJAPAINO OY HELSINKI KALEVANKATU 30 ☎ 13 200

RUTRIX — verraansa vailla

Atlas takaa laadun

SUOMEN TRIKOO

Ostaessanne kuosiinsa kutistettuja RUTRIX interlock-alusvaatteita ostatte parasta, mitä suomalainen trikooteollisuus pystyy valmistamaan.

Huomatkaa nämä seikat:

- **RUTRIX-kutistetut interlock-alusvaatteet ovat puhtainta kammattua puuvillaa**
- **ne kestävät vuosikausien kovan käytön**
- **ne joustavat ja pitävät aina mittansa**
- **niiden saumat pitävät ja värit pysyvät**
- **niiden leikkaus on miesten mieleinen**
- **housuissa on säädettävä vyötärönauha**

Vasemmalla housut malli 18 ja oikealla malli 14. Rutrix kerrastoja valmistetaan myös pojille.

RUTRIX-kutistetut interlock-alusvaatteet ovat koko kansan suosikkeja. Niihin voitte Tekin luottaa — niillähän on sekä Suomen Työn Liiton että Pohjoismaiden suurimman trikootehtaan laatutakuu — TUPLATAKUU!

MIKSI TYYTYISITTE VÄHEMPÄÄN?

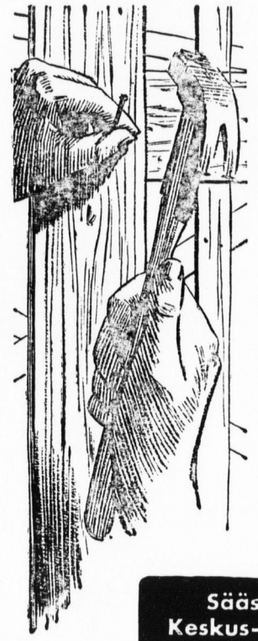

Pankaa rahanne edistämään omaa hyvinvointianne

Säästöpankkien varat käytetään pankkien omien tallettajien etua ajaviin tarkoituksiin. Tallettamalla säästöpankkiin rakennatte oman paikkakuntanne vaurautta ja luotte pohjaa omalle hyvinvoinnillenne.

Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki

Helsinki, Aleksanterinkatu 46

RAIKAS ja TUORE...
Kuivavarattu Hagen-akku
- tavallista tuoreempi-

WILHELM HAGEN AKKU

Päämyyjä:
AUTOLA Oy
Kaivotalo, Helsinki. Puh. 10 351

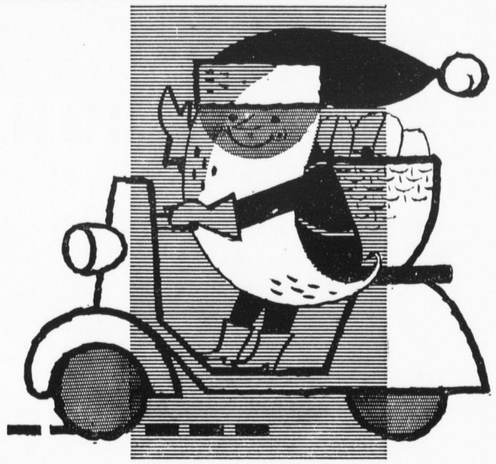

Hyviä jouluajoja!

SHELL -siitä voitte olla varma

MYYVÄT SOK-OSUUSKAUPAT

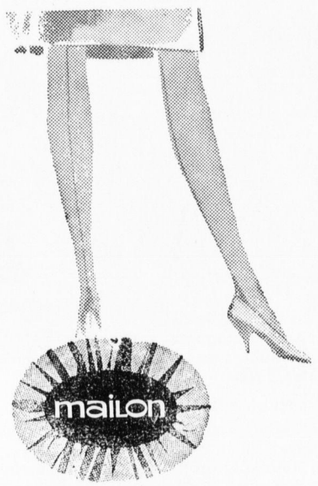

MAILON — uusi parempi nailon, Kymmenestä MAILON-laadusta löydätte heti oikeat sukat joka käyttöön. Kysykää näitä laatusukkia vielä tänään.

TAMPEREEN TRIKOO

Kuurojen Joulu

KUUROJEN LEHDEN ERIKOISNUMERO

51 VUOSIKERTA 1959

Julkaisija: Suomen Kuurojen Liitto r.y.
Toimitus: URHO KIERIMO, päätoim. RURIK PITKÄNEN, toim.siht.

URHO PALJAKKA:

Seimen lapsen edessä

Ja he lankesivat maahan ja kumarsivat häntä, avasivat aarteensa ja antoivat hänelle lahjoja, kultaa, suitsuketta ja mirhaa.
Matt. 2: 11.

Tietäjät ovat viereensä seimen ääreen saaneet monimiljoonaisen joukon, joka heidän esimerkkiään seuraten kumartaa Jeesusta ja antaa lahjojaan Hänelle. Toivon että siinä joukossa ovat kaikki Suomen kuurotkin mukana. Tulkaa seimen luo, koska Jumala armossaan on järjestänyt niin, että teidänkin taivaallanne loistaa tähti, joka teitä johtaa Jeesuksen luo.

On ihmisiä, jotka ajattelevat, ettei ole sellaista tähteä joka kulkuanne johtaisi. He ajattelevat että puuttuvan kuuloaistin vuoksi olette osattomia siitä valosta, josta muut saavat iloita.

Näin ei kuitenkaan, Jumalan kiitos, ole laita.

Jotta kuuro saavuttaisi valistusta ja sydämen jalostumista on hänen vain päästävä osalliseksi opetuksesta ja kasvatuksesta. Näillä samoilla ehdoillahan kuulevatkin pääsevät ulkonaisen ja sisäisen jalostumisen osallisuuteen. Mitä hyödyttäisi ihmiskunnan kaikki varat ja terveet aistimetkaan ilman opetuksen ja kasvatuksen johtotähtiä. Ne olisivat kuin jalot metallit maan syvyyksissä, esiin kaivamattomina, jalostamattomina.

Kaikki tietojen ja kohottavien asioiden etsiminen on kuin kullan kaivamista ja jalostamista. Mutta kaikista jaloin kulta löydetään kristinuskosta.

Ajattelen että Jeesukselle on erittäin rakasta saada osakseen juuri kuurojen palvontaa. Jeesukselle on mieluista että aisteiltaan puutteellinen, jolle sielun aarteiden kokoaminen on tavallista suuremman vaivan takana, kuitenkin on koonnut näitä aarteita. Rukouksen taito, samoinkuin Jumalan sanan tuntemus, joiden avulla kuurokin voi palvelustaan Jeesukselle osoittaa, ne ovat, ei ainoastaan kaivoksesta esille kaivettua, vaan myöskin jalostettua kultaa, josta Herra Jeesus tulee iloiseksi. Se kulta loistaa Jeesuksen temppelirakennuksessa, Hänen seurakunnassaan, niin kirkkaana, että moni, Jumalalle vieras, terveaistinen ihminen voi sitä katsellessaan hänkin ruveta sitä kultaa elämässään etsimään Jeesukselle antaakseen.

Omaksutun Jumalan sanan pohjalta kasvaa kuuronkin sydämessä usko ja se usko kypsyy hänen elämän taistelussaan, jossa Herran avun tarve selvästi tuntuu. Ajatellessa kärsimyksen alla kypsyvää uskoa tulee mieleen kertomus siitä, miten helmi syntyy simpukan kuoren alla.

Kerrotaan että helmi usein syntyy siten, että simpukan kuoren alle on joutunut hiekkajyvä. Se tuottaa simpukalle kovia tuskia. Tämän tuskan lieventämiseksi erittyy simpukasta ainetta, josta samalla syntyy kallisarvoinen helmi. Kun siis te,

omalla tavallanne kärsivät veljeni ja sisareni, lähestytte seimen lasta, on uskonne, joka on kypsynyt kärsimyksen alla, kuin jalo helmi.

Tietäjillä oli myös pyhää savua, eli suitsuketta Jeesukselle annettavaksi, Virsi 43 nykyisen edellisessä virsikirjassa sanoo näin:

Muuta pyhää savua
Mull ei ole sulle antaa
Kuin vain rukous palava,
Sen nyt tahdon etees kantaa.
Sekin ota suotuisest,
Sano amen armoisest.

Älköön puuttuko elämänne vaivoissa teiltä tätä pyhää savua. Älköön puuttuko sitä katkeraa myrhaakaan, joka niinikään kuului tietäjien lahjoihin ja joille vastaavaa virsirunoilija näkee elämässään, kun hän äsken mainitussa virressä laulaa:

Katumuksen katkera
Myrha ota synneistäni.
Armollasi lohduta
Särjettyä sydäntäni.
Ottamalla lahjani
ilahuta mieleni.

He ovat kutsutut

He ovat ihmisiks kutsutut
Isän — Jumalan maailmaan.
Oli mukanaan lahjaksi annetut
avut matkalle parhaintaan.
He lähtivät jokainen purrellaan
rajalt ajan ja ikuisen
ja Hän antoi avaimet kullekin
maanlapsien vaikeuteen.

Mutt' kaikille kaikkea antanut ei,
osa vähemmän sai kuin muut.
Jotain vaisto valoa kohden vain vei,
oli mykkiä toisten suut.
Joku tunne ei tuoksua kukkasen,
joku niiden ei väriä nää.
Joku löysi maailman hiljaisen
joka hiljaiseks myös jää.

Maanrantaan saapuivat aikanaan
ja ihmisiks nimettiin.
Mutt' murhe ja suru tul' mukanaan,
kun puutteensa huomattiin.
Hyvän Jumalan kasvojen etehen
sukupolvia huudettiin:
»Mitä varten» tuskasta palaen
monin huulin kysyttiin.

Sai vastauksen jokainen,
joka hiljeni kuulemaan:
»Olet maailmassani ihminen,
et virheetön milloinkaan.
Ja siksi hoiviisi uskoinkin
nää vähemmän saanehet.
Et rakkauttasi mittaisit
ja ansios ikuiset.

Tänään viivymme kaikkia muistaen
portilla hiljaisten maan.
He tarjoovat kätensä tietäen,
et' kaikkea milloinkaan
he eivät samoin omistaa voi
kuin ihmiset kuulevat,
Mut kuitenkin nöyrä kiitos soi
osat muut ovat vaikeimmat.

Enemmän kuin muilla aikaa on
sitä yhtä kuulemaan,
mikä ajasta aikahan ollut on:
side ihmisest Jumalaan.
Sen äänen on uskottu kuuleminen
se kantaa ja johdattaa,
harhoissa vajavain ihmisten
päin ikuista, oikeaa.

Aino Pylkkänen

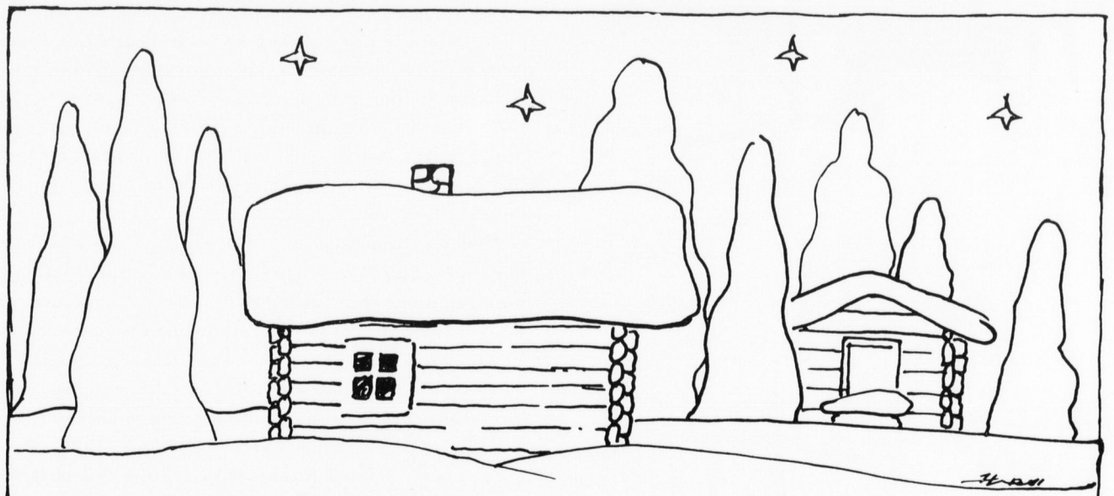

VÄINÖ KORPIJÄRVI:

METSÄTORPAN JOULU

Elettiin vuoden 1867 kovia aikoja. Lunta oli tullut ylen paljon ja yhtämittaisia lumisateita kestänyt aina toukokuun puoliväliin saakka. Korkeat kinokset täyttivät pellot vielä ajankohtana, jolloin normaalivuosina suoritettiin kaurankylvöjä. Keväällä oli suuria tulvia, ja jatkuva märkyys tuhosi perunasadon miltei kokonaan. Karjan ruoka loppui varhaisessa vaiheessa, joten ennen kesän alkua oli lehmiä pitänyt paljon vähentää. Rukiin oraat olivat jo edellisestä syksystä alkaen huonoja ja heikkokasvuisia, ja varhaiset hallat tuhosivat myöhästyneen viljan kauttaaltaan. Seurauksena tästä kaikesta oli miesmuistiin kuulumaton nälänhätä.

Nälkää nähtiin jo Ahomäenkin matalassa majassa metsän keskellä kylän takalistolla. Näihin saakka oli laarin pohjalla ollut hiven jauhoja, kun niitä aina oli syöty säästäen. Pienet kyllä olivat mökin viljelykset, mutta eletty oli kuitenkin niitten turvin, joskin köyhyys jatkuvasti kolkutteli ovea. Mutta kaikesta puutteesta huolimatta oli sentään tähän mennessä oltu selvän leivän tuntumassa — ja lapsille äiti sai antaa silloin tällöin pienen voileivän ja mukillisen maitoa. Mutta nyt olivat asiat toisin. Loppuneet olivat jauhot, ja perunakato oli ollut täydellinen kuten kaikkialla muuallakin. Toinen lehmistä oli pitänyt myydä, ja laiha ja heikkovoimainen oli sekin, joka nyt yksinään ynisi navetassa. Kovin pieni oli sen antama maitomäärä, sillä kuinkapa se olisikaan voinut lypsää enempää, kun ruokana oli päivittäin kuumassa vedessä haudottu olkisilppu, johon oli sekoitettu muutama kourallinen ruumenia.

Syyspuolella kesää, kun kaikki näytti toivottomalta, oli mökin väki kerännyt harjun kupeelta kasoittain jäkälää ja sitä kuivannut saunan parvella. Käsikivillä se jauhettiin ja yritettiin leipoa leiväksi. Mutta kitkerää syötävää se oli, koska jäkälätaikinaan ei enää voitu sekoittaa kourallistakaan ruisjauhoja. Sekaan pantiin vain hienoksi jauhettua ruumenta ja pavun vartta. Pahinta oli, etteivät sen ajan ihmiset enää osanneet valmistaa pettuleipää, joka entisinä aikoina oli pitänyt ihmiset hengissä. Kestetyt katovuodet olivat näet niin kaukana menneisyydessä, että tämä taito oli unhoittunut. Ahomäki oli kuitenkin yritellyt sitäkin, kiskonut kuorta männyn kyljestä, poistanut kaarnan ja kuivannut jälsikerroksen. Mutta siellä ne yhä olivat kuin kuivat livekalat aitan orrella, leipää ei niistä valmistettu. Hengen pitimiksi pyydettiin sentään kalaa lähijärvestä pitkin kesää ja saatiin näin särvintä jäkäläleivän keralla syötäväksi. Kun vielä muitten neuvoa noudattaen opittiin tekemään kaljaa vihreinä leikatuista, hallan puremista suviviljan oljista, saatiin aikuisille ryypättävää, sillä vähäinen maitomäärä oli koetettava säästää lapsille.

Tuskin oli päivä valjennut, kun Ahomäki kontti selässä hiihteli Teeriharjun taloon.

Joulu jo kolkutteli ovella, sillä se saapui sittenkin kuin vanha ystävä ikään tuoden nytkin hyvää sanomaa iäisyyden valtakunnasta. Tuomaanpäivän aurinko pilkisti kaukaisten lumikenttien takaa lempeän lohduttavasti, niinkuin se olisi tajunnut ihmisten hädän ja yleisen maansurun. Se raoitteli samassa menneisyyden verhoa välittäen kuin viestin entisten sukupolvien taisteluista ja heidän nyt asumistaan autuaista maista, joissa ei enää tunnettu puutetta mitään. Sen säteet kertoivat myös uudesta keväästä ja sen jälkeen tulevasta kesästä, joka ehkä kasvattaisi runsaamman viljan ja poistaisi nälän niiltä vainioilta, joita nuo entiset sukupolvet olivat viljelleet ja jättäneet perintönä lapsilleen.

Alakuloisina istuivat mökin asukkaat, sillä vanhojen perinteitten mukaan jouluvalmistuksien olisi jo pitänyt alkaa. Entisinä hyvinä aikoinahan loimottivat leivinuunit, rievät ja laatikot kypsyivät ja joskus kärisi rasvainen sian kyljys uunin hiottavassa helteessä. Jos ei muulloin, ainakin jouluna herkuteltiin. Nyt oli asia toisin. Suolakala oli mökin parasta herkkua, pavun suuruiset perunat puukupissa ja jäkäläleipä syötävänä. Umpeen oli mennyt lehmäkin ja maidon saanti tyrehtynyt kokonaan. Lapsien katseet olivat käyneet raukeiksi, aikuisten mieliala murheelliseksi. — Vaimo käänsi päänsä ja pyyhki salaiset kyyneleensä. Mies huomasi sen ja nieli karvaan palan kurkustaan. Vihdoin puhkesi vaimo puhumaan:

— Täytynee sinun lähteä Teeriharjuun, jos hyvinkin saisit sieltä vähän viljaa joko työtä vastaan tai rahalla. Me aikuiset kyllä kestämme, mutta lapsia tulee sääli.

Mies näytti miettivän. Hän nousi, karisti karren päreen nokalta ja viivytteli vastaustaan. Tuntui kuin vaimon ehdotus ei häntä olisi miellyttänyt. Kuitenkin hän sanoi: — Ehkä on niin tehtävä — sillä joka itseään auttaa, sitä auttaa Jumalakin. Tie on kyllä ummessa, mutta pakkanen on sen kovettanut, joten hiihtämällä ainakin pääsee perille.

Tuskin oli seuraava päivä valjennut, kun Ahomäki kontti selässä hiihteli sitä kolmen kilometrin taivalta, joka oli lähimpään naapuriin, Teeriharjun taloon. Se oli varallisuudestaan tunnettu koko pitäjässä, mutta myös siitä, että sen isäntä oli ylen kitsas yltäkylläisyydestään auttamaan muita. Talossa oli viljaa, aikaisemmilta vuosilta peräisin olevaa, sen tiesi Ahomäki yhtä hyvin kuin muutkin seudun asukkaat.

Teeriharjun väki oli aloittanut askareensa, kun Ahomäki astui avaraan pirttiin, jossa talon väen lisäksi oli joukko kerjäläisiä, kuihtuneita, nälkäkuoleman partaalla olevia sekä aikuisia että lapsia. Oli kuin isäntä olisi arvannut tulijan asian. Hän lähti tervehdykseen vastattuaan pihalle. Ahomäki meni hänen perässään.

— Voisitko antaa minulle leiviskän verran joko jauhoja tai jyviä, kun omat ovat kaikki lopussa ja olisi saatava edes lapsille jouluksi oikeata leipää? pyyteli vieras entiseltä rippikoulutoveriltaan.

Mutta tämä nyrpisti kulmiaan ja näytti miltei pahastuvan moista pyyntöä. Hän käänsi selkänsä ja vastasi töykeästi:

— Vai jo tulee kerjäläisiä omastakin kylästä — eikö ole niitä jo tarpeeksi muutenkin!

Sen sanottuaan isäntä lähti talliin antamaan apetta hevosilleen. Ahomäki ei vielä kuitenkaan jättänyt häntä rauhaan, vaan lähti perässä kuvaillen sitä tukalaa tilaa, missä he olivat siellä kaukana hankien takana. Teeriharju ei puhunut sanaakaan — hänen päätöksensä oli jo tehty. Tarvittiin vain tyly käden viittaus kuin merkiksi, että asia oli loppuun puhuttu. Sen käsitti Ahomäki, mutta hän tahtoi purkaa katkeruutensa mielialaansa tulkitsevaan sanontaan, siksi hän virkkoi:

— Eikö sentään jouluna pitäisi olla maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto?

Hän korosti lausumansa viimeistä osaa, sanoi hyvästit ja lähti paluumatkalle kontissa oleva pussi tyhjänä ja mieli murtuneena.

Samana iltana oli entistä alakuloisempi tunnelma Ahomäen pirtissä. Lapset kyllä jo olivat unten mailla ja nukkuivat tuvan lämpimässä nykyisyyden huolia tuntematta. Kissa kehräsi takan luona ja tuleva joulukärpänen surisi lennellen palavan päreen ympärillä kuin helteisenä heinäkuun päivänä ja oli tyytyväinen elämäänsä. Suru sen sijaan painoi mökin isäntäväen mieltä, vaimon mieli vallankin oli tuskallinen. Hän oli jo päivällä hakenut aitasta rakkaan taikinatiinunsa ja iloinnut edeltä päin siitä hetkestä, jolloin saisi ottaa uunista hyvätuoksuisia leipiä ja pistää palan lasten käteen. Nyt oli taaskin turvauduttava kitkerään hätäleipään — joulunakin!

On jo myöhäinen ilta. Nälkäiset sudet ulvovat mökin ympärillä ja muuan rohkeammista kurkistelee kuola suusta valuen päin navetan luukkua vainuten hyvää saalista, johon sen hampaat eivät kuitenkaan tällä kertaa pysty. Tuon kolkon ulvonnan lisäksi kuuluu pihalta muutakin ääntä. On kuin kulkunen olisi helähtänyt veräjän luona. Ahomäki puhaltaa sulaksi kaistaleen jäätynyttä ikkunaruutua koettaen kädellä varjostaen tirkistellä pimeyteen. Jotain tummaa siellä liikkuu mökin nurkalla. Kun hän menee aukaisemaan ovea, hän näkee siellä Teeriharjun isännän, joka kiskoo paraikaa raskasta säkkiä reestä lähtien kantamaan sitä sisälle. Kaikki ovat sanattomia hämmästyksestä. Joku lapsistakin herää ja katsoo muitten tavalla silmät suurina outoa tulijaa, joka laskee taakkansa penkille ja virkkoo:

— Pyysit leiviskän — toin kolme.

Sitten hän turkkia riisuessaan kertoo, kuinka ne sanat, mitkä Ahomäki oli lausunut aamulla tallin luona, olivat jääneet kaivelemaan hänen mieltänsä.

— Mietin niitä tallissa ja tallipolulla, hän sanoo. — Ne olivat ajatuksissani penkillä istuessani ja pöydässä syödessäni ja ne pakottivat minut vihdoin menemään aitan parvelle. Ja tässä nyt olen.

Kun Teeriharju hetken lämmiteltyään lähti paluumatkalle, purskahti mökin vaimo itkuun. Se itku pohjautui nyt rajattoman ilon maaperään pursuen sieltä kuin vesi pulppuavasta luonnon lähteestä. Vihdoin hän puhkesi puhumaan:

— Iloitsen saamastamme joululahjasta, mutta vielä enemmän siitä, että uskoni hyvään Jumalaan tämän tapauksen ansiosta vahvistumistaan vahvistuu. Hän kuuli sittenkin rukoukseni, jotka hädän hetkenä Hänelle lähetin, kun apua ei enää lainkaan näyttänyt muualta tulevan. — Kiitos Teeriharjulle, mutta ylin kiitos Jumalalle!

Kun seuraavan päivän aurinko oli kulkenut kappaleen matkaa lyhyttä talvista rataansa, ilmestyy mökin pihalle ryysyinen, kalpeakasvoinen nainen, jonka selkäpussista pikkulapsen pää pistäytyy esiin. Kun outo tulija on nostanut suksensa seinän nojalle, hän tulee tupaan, laskee lapsen sänkyyn ja istuu väsyneenä penkille. Hän ei puhu mitään —

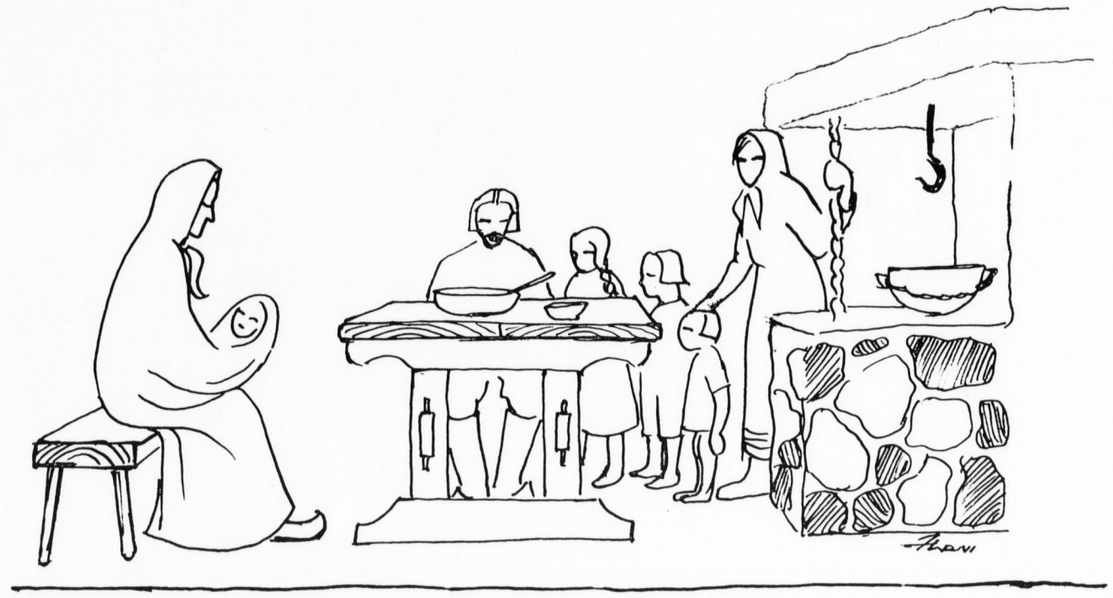

— Ettehän pakota minua lähtemään talven selkään susien ja pakkasen keskelle.

URHO KIERIMO:

TYÖMAALLA

Vuoden 1959 kevään päivä, 15:s huhtikuuta oli lämmin ja kaunis. Turun kaupungissa eräs kulkija osuu Henrikinkadun ja Horttokujan kulmaan, kuurojenkoulun naapuriin. Hänen mieleensä juolahtaa ajatusketju: Hortus on latinaa ja merkitsee puutarhaa. Täälläkö oli Sakari Topeliuksen kertoman kuuron Vernan puutarha, jossa hän hoiteli ruusujaan Kerimäeltä Turkuun muutettuaan. Olisiko tämän Horttokujan tuntumassa aikoinaan Vernan ruusut kukoistaneet?

Kulkija ajattelee myös sitä työtä, jota Horttokujan päässä olevassa kuurojenkoulussa on lähes 100 vuoden ajan tehty. Verna oli kehittänyt ruusunsa mustasta mullasta. Kuurojenkoulu on taluttanut lapsia henkisestä pimennosta valoon, kuurouden ja mykkyyden vankeja vapauteen, ajatteleviksi ja yhteiskuntaa rakentaviksi kansalaisiksi. — Eikö kirkkain silmin katsova ihmistaimi olekin ruusuntaimen arvoinen; ne molemmat voivat puhjeta kauniiseen kukoistukseen, jos niitä vaalitaan.

Topeliusta on sanottu kansamme profeetaksi. Olisiko tuon, hänen kauniin ja kuuron Vernansa ruusut verrattavissa tytön omiin kohtalotovereihin? Miksi maamme ensimmäinen valtion kuurojen koulu syntyi Horttokujan päähän? Ja miksi — nyt tulee jälleen yllätys — maamme vanhin kuurojenyhdistys rakentaa uudenaikaista taloaan juuri tuon Horttokujan varrelle? — Eläisikö Vernan siunaus ja hänen vertauskuvansa tällä paikalla?

Kulkija astuu jalallaan uudisrakennustyömaalle. Vanhat, ränsistyneet rakennukset on purettu. Perustukset uuden talon rakentamiseksi on kaivettu, tukipilarit ja sokkelit valettu kalliopohjalle; uusi rakennus kuurojen käsissä alkaa nousta.

Ei tätä työtä tehdä valtion tukiaisten varassa, vaan ikivanhan suomalaisen hengen avulla, talkoovoimin. Turun kaupunki on kiitettävällä tavalla tätä kuurojen yritystä taloudellisesti tukenut, mutta omat säästöt ovat olleet kaiken perustana.

Työmaa on tietenkin sekainen: koneita, soraa, kiviä, rautoja ja laudoituksia. Mutta työssä on määrätietoisesti toimivia miehiä, kuuroja, jotka eivät kysy palkkoja. Jos 30 talkoolaista on työssä iltaisin ja sunnuntaisin, niin täytyy tällaisen avun jossain tuntua. Palkattomaan työhön on pyrkimässä 85-vuotias pappa! — Ellei tällainen yritys johda tuloksiin, niin mikä sitten.

Vieras hiljentyy kaiken tämän edessä: uhrausta, työtä, uskallusta, varmaan myös siunausta. Kuurojen talo nousee. Sinne järjestyy tilaa äiti-, nuoriso-, shakki- ym. kerhoille, urheiluseuralle ja muille riennoille. Tulee 200 hengen juhla- ja kokoussali, näyttämö, suihkuhuone ja varastot.

Niin, Vernan ruusut ovat kuihtuneet, mutta 100-vuotias kuurojenkoulu kukittaa edelleenkin ihmistaimia. Täydessä kukassaan ne näkyvät Auran rannoilla sillä työmaalla, joka kulkijasta näytti sekaiselta, mutta joka pian on taas järjestyksessä ja muistomerkkinä kuurojen työstä, uhrimielestä ja kyvykkyydestä.

---

katselee vain ympärilleen kuin varmistuen siitä, hyvienkö vaiko pahojen ihmisten seuraan on joutunut. Vihdoin tulvivat kyyneleet silmistä ja itkun seasta kuuluu nyyhkytys:

— Tulin tänne tuota hiihdettyä latua pitkin — ettehän pakota minua lähtemään talven selkään susien ja pakkasen keskelle. Palan leipää saanen lapselleni, itsestäni en välitä.

Sen sanottuaan hän menee hoivaamaan ryysyissä makaavaa ja rauhattomaksi tullutta lasta silmissä sekä äidin ilo että syvä suru.

— Ei ole itkun syytä! hänelle vastataan. Meillä on riittävästi ainakin lämmintä — ja kohta saamme syötäväksemme oikeata leipää. Täällä kyllä saatte asua kanssamme yli joulun. Tosin ovat varamme vähäiset, mutta ehkä Jumala ne siunaa, että riittävät meille kaikille.

Kun kaukainen kuunsirppi seuraavana yönä nousi taivaan rannan yläpuolelle, se näki onnellisen mökin väen sekä aamusella tulleet vieraat nukkumassa syvää unta, jota ei häirinnyt pihamaan laidassa hiipivien susien ulvonta. Yhtä onnellisia oltiin myös Teeriharjun talossa, koska sielläkin tunnettiin todellisuutena se, mikä sisältyy sanoihin — »ihmisillä hyvä tahto».

Henrikinkatu 4:n vanhat rakennukset purkamispäivän aattona (28. 2. -59)

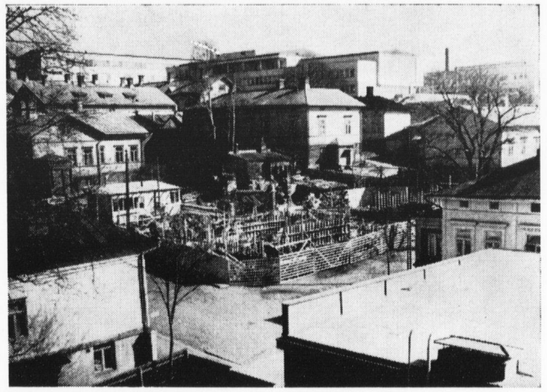

Ensimmäinen vaihe perustuksen valussa (17. 4. -59)

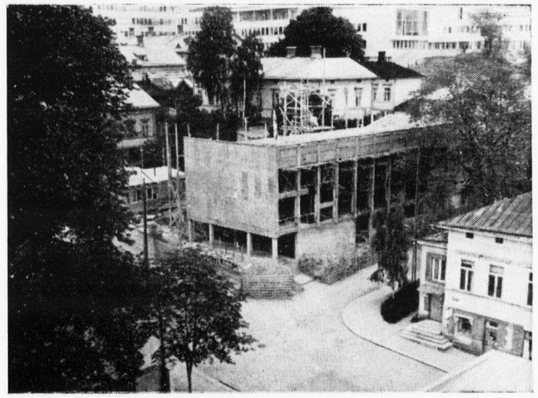

Harjannostajaispäivänä (3. 7. -59)

Rakennusmestari K. Arasola (mustassa takissa) neuvoo talkoolaisille rakennustyömenetelmiä (8. 6. -59)

Heinäkuun 7 päivänä yhdistys tarjosi päivällä kuuleville työläisille ja illalla talkoolaisille kahvia, voileipiä ja olutta.

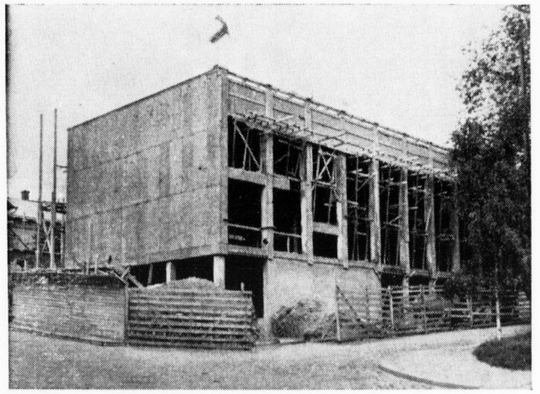

Turun Kuurojen Yhdistys juhli harjannostajaisia (3. 7. -59)

MEREN LATU

SE SININEN SELKÄ SIELLÄ
JA VIHREÄ SAARI TUO
NYT VUOTTEN JÄLKEEN VIELÄ
SADUN IHANAT KUVAT LUO.

NIIN ELÄN KUIN LASNA ENNEN
SUVEN SUUREN SUNNUNTAIN
PYHÄPÄIVÄN SE VUOTTEN MENNEN
LUO JÄLLEEN SIELUSSAIN.

LÖI LEIKKIVÄ LAINE RANTAAN,
KIVET RANNAN SOI VASTAHAN;
VALOT PÄIVÄN LUOVAT SANTAAN
VÄRIN HOPEISEN HOHTAVAN.

MINÄ KAARNAVENHEITÄ UITIN
SIELLÄ RANNALLA SUUREN VEEN,
JALOKIVIÄ, KULTAA TUOTIN
TAKAA INTIAN MANTEREEN,

OLIN RIKAS JA MAHTAVA AIVAN,
OLIN JALO, ANTELIAS NIIN.
SEN KAARNAISEN KAUNIIN LAIVAN
LAITOIN MAIHIN KAUKAISIIN. —

TULI MYRSKY, SE VENHEENI VEIKIN,
JÄIN ITKUHUN KATKERAAN,
MUTTA HELMASSA ÄITINI HEITIN
SURUT UNIEN MAAILMAAN.

JA SITTEN NUO ONNEN LAIVAT
ON VIENYT POIS ELON MYRSKY,
MONET, MONET SUUREMMAT VAIVAT
ON TUONUT SURUJEN TYRSKY.

AH, SAISINPA TAKAISIN AJAN
SINIVETTEN RANNALLA VAAN
LAPSUUTENI ONNEN MAJAN
JA SAAREN PIENOISEN MAAN.

Vilho Nenonen.

EMIL MATTILA:

Yrjö Maunu Sprengtporten

Suomen itsenäisyysaatteen tienraivaajana

Yrjö Maunu Sprengtporten, Suomen ensimmäinen kenraalikuvernööri

Viime maaliskuun 22 p:nä Suomen kansan eduskunta vietti 150-vuotisjuhlaa Porvoossa niissä historiallisissa rakennuksissa, joissa Suomen valtiopäivät ensi kertaa kokoontuivat v. 1809. Siitä alkaen Suomen hallinnollinen järjestys säilyi miltei eheänä aina siihen asti, kunnes Suomi itsenäistyi kokonaan.

Jo viime vuoden alusta alkaen maamme useat sanomalehdet laajoin kirjoituksin ja kuvin ovat selostaneet niitä suuria tapauksia, jotka sattuivat 150 vuotta sitten ja jotka osaltaan myös vaikuttivat Suomenkin kohtaloihin. Myös kerrottiin henkilöistä, jotka huomattavalla tavalla ovat vaikuttaneet asiain kulkuun.

Uusimman tutkimuksen valossa kiintyy huomio kuitenkin lähinnä yhteen päätekijään, yhteen mieheen, joka ratkaisevalla tavalla on myötävaikuttanut Suomen silloisiin kohtaloihin ja joka miltei koko elämänsä ajan ajatteli ja toimi Suomen ja sen kansan parasta silmällä pitäen.

Tämä mies on Yrjö Maunu Sprengtporten. Varmaan meille jokaiselle on tuo nimi tuttu kouluhistorian kirjojen perusteella.

Y. M. Sprengtporten oli syntynyt lähellä Porvoon kaupunkia sijainneessa Gammelbackan kartanossa 16 p:nä elokuuta v. 1740. Isä, majuri Maunu Wilhelm, oli kovia kokenut soturi, joka kaatui eräässä sodassa, pojan ollessa noin 5 vuotias. Poika kävi Tukholman kadettikoulun. Siellä hän sai huonoa kohtelua opettajien ja tovereittensa taholta, koska puhui Suomen ruotsia. Siitä alkaen hän ei oikein pitänyt ruotsalaisista. Vuosia myöhemmin hän sai paikan insinööriupseerina Viaporin (nykyisen Suomenlinnan) rakennustöissä. Linnan suunnittelija, kuuluisa Augustin Ehrensvärd oli isällinen opettaja. Suuri Ehrensvärd huomasi, että Yrjö Maunu oli tavattoman lahjakas kaikissa asioissa. Hän ennusti Yrjölle suurta tulevaisuutta, joka sittemmin kävi toteen.

Yrjö Maunu jatkoi opintojaan. Hän luki tarmokkaasti valtiotiedettä ja suoritti lyhyessä ajassa kaksi merkittävää raja-alueitten kartoitusta, ensin Venäjän vastaisen rajan Loviisasta Savonlinnaan ja sitten Norjan vastaisen rajan. Tämä nopea työ hämmästytti kaikkia. Nyt hän sai kapteenin arvon.

Tuli vuosi 1772. Siihen aikaan oli Ruotsin kuninkaana Kustaa III. Hänellä ei ollut paljoakaan valtaa, sillä säädyt hallitsivat. — Kerran kuningas valitteli vähäistä valtaansa eräille luotetuille upseereille. Silloin eversti Jaakko Maunu Sprengtporten, joka oli Yrjö Maunun 13 vuotta vanhempi velipuoli, ehdotti vallankaappausta kuningasta auttaakseen. Yrjö Maunu yhtyi häneen heti. Kuningas ensin pelästyi ehdotusta, mutta sitten sen kuitenkin hyväksyi. Jaakko Maunu suunnitteli kapinan alkamista Suomesta käsin alistamalla Suomessa olevat sotavoimat kuninkaan käskyvaltaan. Nämä molemmat Sprengtportenit asettivat kuitenkin sellaisen ehdon kuninkaalle, että sitten kun kuningas saa suuremman vallan, on hänen parannettava Suomessa olevia oloja ja tehostettava Suomen puolustusta. Nämä ehdot kuningas lupasi täyttää. Sittemmin ne jäivät vain lupauksiksi ja näitten Sprengtportenien suureksi harmiksi.

Sprengtportenien johtama kapina Suomessa onnistui täydellisesti ja aivan verettömästi. Empi-

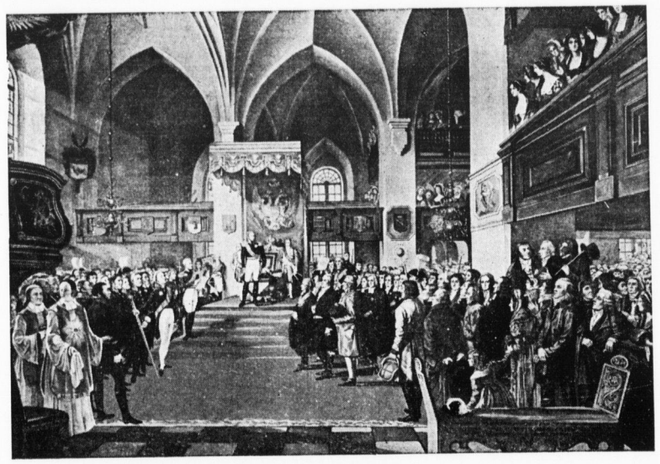

Porvoon valtiopäivien avaus. Kenraaliluutnantti Y. M. Sprengtporten lukee parhaillaan keisarin antaman julistuksen

mättä he veivät suomalaiset pataljoonat Tukholmaan. Sillä välin kuningas ehti myös toimeenpanna kaappauksen. Kuningas Kustaa III kiitti Jaakko Maunua sanoen: »Lähinnä Jumalaa on minun Teitä kiittäminen». Kuningas koroitti Jaakko Maunun kenraaliluutnantiksi ja kaartin päälliköksi määräten hänet olemaan Ruotsissa. Yrjö Maunun kuningas koroitti everstiluutnantiksi määräten hänet myöhemmin Savon joukkojen päälliköksi. Mutta Jaakko Maunu ei ollut tyytyväinen. Hän toivoi pääsevänsä Suomessa olevien sotavoimien päälliköksi, voidakseen paremmin kehittää isänmaansa, Suomen oloja. Pian hän pyysi eron ja heti sen jälkeen ilmaisi kuninkaalle suoraan pettymyksensä siitä, että oli tullut auttaneeksi kuningasta valtaan, koska tämä ei ollut pitänyt lupaustaan.

Yrjö Maunu puolestaan kehitti tarmokkaasti asemapaikassaan Mikkelissä ja sen lähiympäristössä sotajoukkojen kuntoisuutta. Hän vaatimalla vaati kuninkaalta määrärahoja puolustusmenoihin. Malttamatta odottaa niitä hän omilla varoillaan kustansi kipeimmät uudistukset. Oma-aloitteisesti hän perusti upseerikoulun Haapaniemeen. Koulu toimi kadettikouluna ja oli siten alkuna nykypäivien upseerikoulutuksessa. Hän halusi, että köyhät, lahjakkaat upseerit saisivat näyttää mahdollisuutensa.

Siihen aikaan oli vallalla kaikenlaisten virkojen kaupittelu enimmän tarjoavalle pätevyydestä välittämättä. Siten kuningas sai varoja tuhlaileviin, kevytmielisiin menoihinsa. Inhoten hän vihasi tätä kuninkaan harjoittamaa virkakaupittelua ilmaisten mielipiteensä suoraan kuninkaalle.

Pian hänkin huomasi suureksi pettymyksekseen, ettei kuningas pitänytkään lupaustaan. Hänelle selvisi vähitellen, ettei kuninkaan lupauksiin ollut luottamista. Hänelle selvisi myös Suomen ja sen kansan vaikea asema, josta Ruotsi ei paljoakaan välittänyt. Vuosisatojen aikana Ruotsi oli saanut Suomesta hyvät verotulot ja armeijansa parhaimmat sotilaat. Suomi oli saanut kestää kaikki idästä päin tulevat hyökkäykset. Idästä päin tulleet vihollislaumat olivat sitä ryöstäneet, polttaneet ja murhanneet sekä sortaneet Suomen kansaa. Ruotsista tuli apu aina liian myöhään. Tämä johtui suurelta osalta myös siitä, että Suomen ja Ruotsin välillä on leveä vesialue, Pohjanlahti.

Ajatuksissaan, miten Suomi ja sen kansa voisi välttyä vastaisuudessa sotien kauheuksilta, hän tuli siihen johtopäätökseen, että Suomen maa ja sen kansa eivät voi enää olla Ruotsin yhteydessä. Suomen ja sen kansan on erottava Ruotsista. Jotta se voisi hoitaa omaa politiikkaansa ja olla hyvässä yhteisymmärryksessä lähinaapurien kanssa, oli Suomesta muodostettava oma itsenäinen valtio. Näin oli kypsynyt Yrjö Maunun ajatus Suomen itsenäisyyden välttämättömyydestä.

Hän huomasi vielä, että itäinen naapuri, Venäjä, voimistui voimistumistaan ja että ennen pitkää Venäjä voi vallata Suomen. Silloin se voi alistaa Suomen venäläiseksi maakunnaksi, jolloin kaikki suomalaisuuden arvot katoaisivat. Miten voitaisiin tällainen vaara torjua? Yrjö Maunu pohti näitä kysymyksiä päiväkausia. Hän tunsi, hän ajatteli, että juuri hänen tehtäväkseen oli tullut ratkaista tuo pulma. Niin, miksi juuri hänen? Se oli varmaan korkeimman suoma kohtalo. Sydämessään hän teki valan, että hän ottaa sen tehtävän, joka vie joko onnelliseen lopputulokseen tai ainakin niin siedettävään tulokseen, että myöhemmin hyvällä onnella saavutetaan onnellinen lopputulos. Hän otti huomioon, että tässä tehtävässään hän varmasti tulee saamaan paljon vastustusta ja itselleen suuria ikävyyksiä. Kuitenkin hän päätti yrittää ja kestää vastoinkäymiset. Sitten hän alkoi muokata valtiollisen tilanteen uutta maaperää upseeritovereilleen ja eräille ystävilleen. Siten tuli todistettavasti selville se, että hän oli ensimmäinen, joka puhui Suomen itsenäisyydestä.

Asian monet vaiheet on tässä jätettävä selostamatta, mutta mainittakoon, että kun Yrjö Maunu huomasi oman asemansa kestämättömyyden, niin hän otti eron ja matkusti ulkomaille. Ranskassa ollessaan Sprengtporten sai voimakkaan tasavaltalaisen vaikutuksen kuuluisalta Benjamin Franklinilta. Hollannissa ollessaan hän tutustui äskettäin itsenäistyneen valtion hallintokoneistoon. Siihen aikaan hän tapasi myös Venäjän lähettilään, jonka kanssa hän pitkään keskusteli. Hän pyysi lähettilään välityksellä Venäjän tukea suunnitelmilleen. Tämän tiedustellessa, miten suuret Suomen aluetoiveet olisivat, niin Sprentporten esitti Tornionjokea Ruotsia vastaan pohjoisessa ja toivomuksen, että Suomi saisi Venäjän valtaamat alueet takaisin. Tämä oli rohkeata puhetta, mutta historiallisesti kauaskantoista, koska sillä myöhemmin oli myönteinen vaikutus. Venäjän keisarinna Katariina II oli niin kiinnostunut Sprengtporteniin, että kutsui hänet Venäjän palvelukseen.

Paluumatkallaan ulkomailta hän poikkesi Tukholmassa käyden kuninkaan puheilla. Tällöin hän tuli vakuuttuneeksi, että kuningas on Suomeen nähden yhtä kylmä kuin ennenkin. Hän ilmoitti menevänsä vieraan vallan palvelukseen, koska siellä ymmärretään häntä paremmin.

Sprengtporten kävi Suomessa ennen Venäjälle menoaan. Täällä hän ehti jättää ystävilleen itsenäisyysaatteen siemenen, joka aluksi näytti lupaavalta, mutta sitten jäi kituvaan asemaan. Vain Y. M. Sprengtportenin persoonallinen voima sai aatteen lainehtimaan silloin tällöin.

Tuli vuosi 1788. Venäjä joutui raskaisiin sotiin Turkkia vastaan. Tätä tilaisuutta hyväkseen käyttäen Ruotsin Kustaa III provosoi sodan Venäjää vastaan. Sprengtporten, joka nyt oli arvoltaan kenraalimajuri, uskoi tilaisuutensa tulleen. Hän liikkui tarmokkaasti paikasta toiseen, pitkin rintamia. Hän piti rohkaisevia puheita ja laati kirjoituksia. Niillä kuitenkin oli heikko tulos. Kukaan ei ollut oikein selvillä tilanteesta; vain jokunen, kuten esim. eversti Antti Juhana Jägerhorn, pysyi uskollisena aatteelleen Sprengtportenin rinnalla loppuun saakka. Tuli kuitenkin muodostettua kuuluisaksi tullut Anjalan liitto. Se vain ilmaisi tyytymättömyytensä kuninkaan aloittaman omavaltaisen sodan johdosta. Myös Venäjän keisarinnalle liitto ehdotti rauhan neuvotteluja. Ei mitään muuta.

Kuningas vangitutti liittoon kuuluneet ja rankaisi heitä mielensä mukaan. Y. M. Sprengtporten sai myös kuningas Kustaa III:nnen saneleman tuomion: »kuoleman tuomio, arvon ja omaisuuden menetys». Tästä oli vain seurauksena, että liittoon kuuluneet puolestaan purkivat vihansa Sprengtporteniin. Muutamat onnistuivat pakenemaan Venäjälle. Nämä taas, Jägerhornia lukuunottamatta, vaikeuttivat monella tavoin Sprengtportenin toimintaa. Kuuluisassa Porrassalmen taistelussa Sprengtporten haavoittui pahoin, jolloin hänen enemmät yrityksensä itsenäisyysasiassa katkesivat pitkäksi aikaa. Siitä huolimatta hän vielä uskoi uuden päivän tulevan.

Aleksanteri I. Venäjän itsevaltias keisari

Jälleen meni vuosia. Tuli v. 1807. Silloin Euroopassa oli tapahtunut suuria mullistuksia. Ranskassa oli tapahtunut muutama vuosi aikaisemmin suuri ja verinen vallankumous. Vallankumouksen pyörteistä nousi pinnalle mies, kuuluisa Napoleon Bonaparte, josta sitten tuli Ranskan itsevaltias keisari. Hän kävi tavattomasti sotia ja alisti valtaansa miltei kaikki Euroopan maat. Vain Englanti ja Ruotsi olivat vielä vapaina. Kun Venäjän keisari Aleksanteri I oli joutunut häviön puolelle sodassa Napoleonia vastaan, niin Tilsitin rauhanneuvottelussa Napoleon vaati Venäjää julistamaan sodan Ruotsia vastaan, mihin Aleksanteri I:n oli pakko suostua.

Mainittakoon, että Aleksanteri I oli muuten hyvin humaaninen. Hän oli saanut erittäin hyvän kasvatuksen kuuluisalta sveitsiläiseltä filosofi Laharpelta, joka itse oli tunnettu humanisti. Aleksanteri I ei kuitenkaan halunnut sotaa Ruotsia vastaan, koska hänen rouvansa sisko oli Ruotsin kuningatar. Keisari Aleksanteri I lähetti tiheään kirjeitä Ruotsin kuningas Kustaa IV Aadolfille, pyytäen niissä, että tämä alistuisi Napoleonin tahtoon, mutta turhaan. Näin Aleksanteri I oli pakotettu julistamaan sota Ruotsia vastaan. Hän otti tehdystä esityksestä kenraali Yrjö Maunu Sprengt-

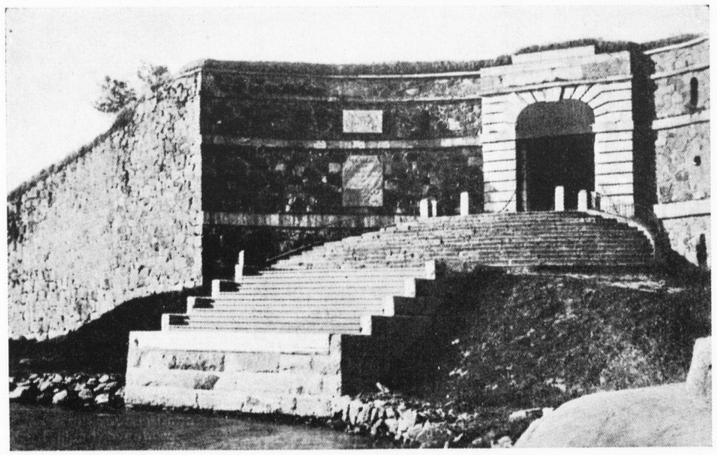

Viapori—Suomenlinna, eräs pääportaikko

portenin puheilleen. Sprengtporten tajusi, että nyt olisi viimeinen tilaisuus toteuttaa se, mitä hän oli niin monen vuosikymmenen aikana unelmoinut.

Tällöin Sprengtporten oli jo vanhus, lähes 70-vuotias, mutta vastapainoksi hän oli ehtinyt itselleen kartuttaa paljon tietoja valtiollisista asioista. Niinpä, kun oli ollut Venäjän lähettiläänä Pariisissa, hän omasi laajat diplomatian salaiset juonet. Hän tunsi hyvin keisari Aleksanteri I:n luonteen ja ehkä myös tämän ajatuksetkin. Näitä seikkoja muistaen hän erittäin taitavasti ja avonaisesti esitti suunnitelmansa Suomen vastaista kohtaloa silmällä pitäen. Hän tiesi, että Venäjä valtaa Suomen suurella ylivoimallaan. Saatuaan keisarilta käskyn laatia hyökkäyssuunnitelma, valmistui se häneltä nopeasti. Hän piti riittävänä hyökkäysarmeijan suuruutena 25.000 miestä. Näin sen vuoksi, että hän pelkäsi suuremman joukon voivan tehdä pahaa jälkeä Suomen kansan keskuudessa. Edelleen hän toivoi sodan loppuvan mahdollisimman pian, jotta kärsimykset ja vahingot olisivat vähäiset. Suunnitelman mukaan vahvat rannikkolinnoitukset Viapori ja Svartholma voitaisiin vallata lyhyessä ajassa. Hän vaati, että julmuudet suomalaista siviiliväestöä kohtaan tarmokkaasti kiellettäisiin. Tärkeintä oli, että Sprengtporten toivoi keisarin suovan Suomen sisäisen hallinnon samanlaiseksi kuin se oli Ruotsin vallan alla. Edelleen Sprengtporten esitti, että Suomen kansan valtiopäivät kutsuttaisiin koolle jo sodan aikana. Sprengtporten vetosi keisarin suureen humaanisuuteen vedoten siihen, että Suomen kansa tulisi varmasti rakastamaan keisaria, jos sille suotaisiin itsemääräämisoikeus. Keisari kuunteli mielellään viisaan vanhuksen esityksiä ja periaatteessa hyväksyi kaikki Sprengtportenin ajatukset.

Jo sodan alkaessa oli venäläisten ylipäällikkönä kenraali B u x h ø e v d e n. Hän otti kansliapäälliköksi kapteeni K u s t a a L a d a u n, joka oli entisiä Anjalan miehiä. Mutta hän aiheutti Sprengtportenille paljon kiusaa ja vaikeuksia juuri sieltä ylipäällikön kansliasta käsin.

Sodan alkuvaiheessa etenemiset ja valtaukset tapahtuivat siten kuin Sprengtporten oli laskenut. Kuuluisa Viapori ja sen mukana lähes 6.000 miestä antautui neuvottelujen jälkeen. Tätä antautumista jälkeenpäin pidettiin häpeällisenä tekona ja linnan päällikköä, amiraali K a a r l e O l a v i C r o n s t e d tia moitittiin pelkuriksi ja kavaltajaksi. Amiraali Cronstedt, kuuluisan Ruotsinsalmen toisen meritaistelun sankari, ei kuitenkaan ollut mikään pelkuri. Kertoman mukaan amiraali Cronstedt oli saanut Sprengtportenilta yksityiskirjeen, jonka tämä pariin kertaan luettuaan poltti. Kukaan muu ei tiennyt sen kirjeen sisällöstä mitään eikä Sprengtportenkaan ole jättänyt siitä kopiota. Voimme vain arvata, että amiraali tuli siitä kirjeestä samaan tulokseen Suomen tulevaisuudesta kuin Sprengtportenkin.

Sodan kestäessä ylivoimaisesti suuri joukko vaikutusvaltaisia venäläisiä johtomiehiä, etunenässä sotaministeri A r a k t s h e j e v vaativat tarmokkaasti, että Suomi alistetaan ilman muuta venäläiseksi maakunnaksi. Keisari alkoi horjua. Sprengtporten näki vaarallisen tilanteen. Hän mietti päivät ja yöt keinoja pelastaakseen mitä vielä olisi pelastettavissa. Keisari sanoi avoimesti Sprengtportenille olevansa harmissaan tuosta vanhoillisten painostuksesta.

Mutta oli myös olemassa pieni ryhmä vaikutusvaltaista älymystöä, joka kannatti Sprengtportenin suunnitelmaa. On syytä mainita heistä tärkeimmät. Ennen muita on mainittava valtiosihteeri kreivi M i k a e l S p e r a n s k i, joka aikanaan sai tehtäväkseen laatia suunnitelman Venäjän valtiojärjestyksen uudistamiseksi, mihin sisältyi mm.

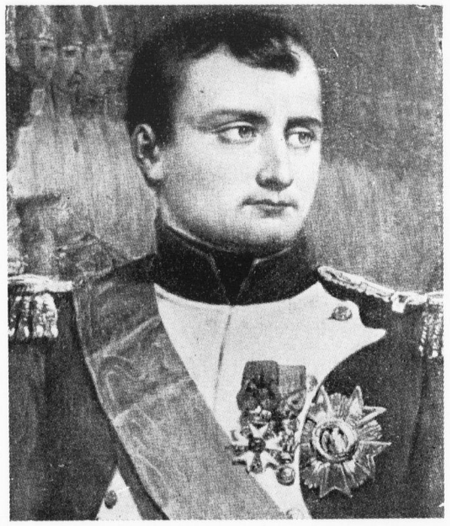

Napoleaon I. Ranskan keisari, »Euroopan käskijä»

maaorjuuden poistaminen. Hän myös ilmoitti, että Sprengtportenin suunnitelma Suomen kohdalta sopii hyvin hänen omiin suunnitelmiinsa. Maininnan ansaitsevat myös kreivi T o l s t o i, suuren kirjailijan Leo Tolstoin isä ja ruhtinas V o l k o n s k i.

Rohkeutta ja tarmokkuutta osoittaen Sprengtporten meni omalla vastuullaan Ranskan Pietarissa olevan lähettilään, marsalkka C a u l a i n c o u r t i n puheille. Täällä hän tiedusteli, voisiko Ranska tukea hänen toivomustaan Suomeen nähden. Lähettiläs asettui mielihyvin puoltavalle kannalle ja lähetti pikasanoman Pariisiin Ranskan ulkoministeri ruhtinas T a l l e y r a n d i l l e. Talleyrand puolestaan hyväksyi esitetyn suunnitelman ja esitti keisari Napoleonille lähettämässään kirjeessä, että Ranskan etujen mukaista on saada uusia kansakuntia ystäviksi.

Kun sitten Erfurtissa 27. 9. 1808 Venäjän ja Ranskan keisarit kohtasivat toisensa neuvotteluissa, saapui sinne myös Itävallan keisari. Kun neuvotteluissa tuli puhe Suomen vastaisesta asemasta, niin Napoleon puolsi sitä ajatusta, että Suomi saisi ylläpitää sisäistä itsehallintoa. Aleksanteri I hämmästyi tästä, mutta arvasi, että Sprengtporten on tämän järjestänyt. Keisari tuli matkaltaan tyytyväisenä Pietariin. Heti hän määräsi Yrjö Maunu Sprengtportenin Suomen kenraalikuvernööriksi ja antoi tälle täydet valtuudet järjestää Suomen sisäisen itsehallinnon siten kuin suunnitelmassa ennen oli esitetty. Edelleen hän sai valtuudet kutsua kokoon Suomen valtiopäivät. Määrättiin myös, että Suomea koskevat asiat eivät enää mene Venäjän ministerineuvostolle, vaan että Sprengtporten esittää ne suoraan keisarille.

Voimme arvata, että Sprengtporten iloitsi näin hyvästä asiain käänteestä. Suomen sota läheni loppuaan. Nopeasti hän järjesteli Suomen sisäistä itsehallintoa ja valtiopäiväin koolle kutsumista, sillä hän pelkäsi, että keisari voisi ehkä taas kallistaa korvansa vanhoillisten vaatimuksille. Useat täällä Suomessa eivät jaksaneet ymmärtää Sprengtportenin kiirehtimistä. Monet katselivat häntä vihaten, sillä heidän mielessään oli Kustaa III:nnen antama tuomio, jonka mukaan hän oli kavaltaja.

Tästä huolimatta hän sai toteutetuksi tärkeän valtiopäivien kokoonkutsumisen Porvooseen, syntymäseudulleen. Hän myös laati sen kuuluisan julistuksen, jonka sanamuodon keisari hyväksyi ja jolla oli mitä merkityksellisin arvo Suomen tulevaisuudelle.

Porvoon historialliset valtiopäivät olivat maaliskuun 22 päivänä 1809. Venäjän keisari Aleksanteri I huomattavan seurueensa kanssa kunnioitti läsnäolollaan tätä Suomen historian merkkitapausta.

Tilaisuudessa Aleksanteri I luki ranskankielellä Sprengtportenin laatiman julistuksen. Heti sen jälkeen luki Sprengtporten saman ruotsin kielellä. Siinä keisari juhlallisesti lupasi Suomelle sisäisen itsehallinnon ja vakuutti, että hänen jälkeensä kaikki keisarit tulevat kunnioittamaan sitä. Kun tämä erittäin tärkeä juhlallisuus loppui, tunsi Sprengtporten mitä suurinta tyydytystä. Nyt hän oli vienyt päätökseen sen unelman, mitä hän oli vuosikymmeniä mielessään elättänyt.

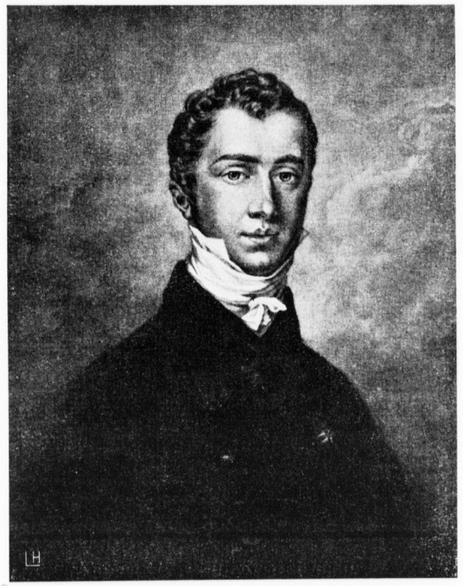

Kustaa IV Adolf, Ruotsin kuningas

Kaarle Olavi Cronstedt, amiraali, Viaporin linnoituksen komentaja

Hän rakasti isänmaataan ja oli useaan otteeseen avoimesti sanonut olevansa suomalainen ja että hänen äidinkielensä on suomi. Hallintokoneistoa järjestellessään hän toivoi virallisena kielenä olevan suomen kielen, mutta kun virkakunta sitä ankarasti vastusti, oli hänen myönnyttävä. Näin jäi ruotsin kieli valtiasasemaan. Sprengtporten kuitenkin uskoi, että aikaa myöten pakosta tulee suomenkieli etualalle. Suomen aateliston vihamielisen asenteen vuoksi Sprengtporten pyysi virastaan eroa, jonka keisari valittaen myönsi.

Kolmisen vuotta myöhemmin Sprengtporten innostui laatimaan suunnitelmaa Suomen oman sotalaitoksen toteuttamiseksi yleisen asevelvollisuuden pohjalla. Sen mukaan Suomen sotaväki olisi vain Suomen maan puolustusta varten. Tämä sotalaitossuunnitelma poikkesi melkoisesti toisten maitten sotalaitoksista. Hän esitti, että Suomessa oleva venäläinen sotaväki on ehdottomasti poistettava. Näin rohkea oli hän viimeisessä suunnitelmassaan, mutta siihenkin keisari suhtautui suopeasti. Mainittakoon, että sillä hetkellä oli Suomen ministerivaltiosihteerinä K u s t a a M a u r i A r m f e l t. Keisari pyysi häneltä lausuntoa Sprengtportenin esityksestä. Armfelt oli kuitenkin Sprengtportenin katkera vihamies ja yritti muuttaa suunnitelman toiseksi. Tästä huolimatta keisari hyväksyi Sprengtportenin suunnitelman. Suomen sotalaitos pysyi sitten suurin piirtein sellaisenaan, vaikka se lakkautettiinkin välillä noin 20:neksi vuodeksi.

Antti Juhana Jägerhorn, Anjalan liiton johtaja

F. W. Buxhœvden, Venäjän armeijan ylipäällikkö Suomessa

Sprengtporten aavisteli myös, että Venäjän keisarikunta ei voi kauvan olla pystyssä, vaan sen kohtaloksi voi tulla samanlainen hirvittävä vallankumous kuin oli Ranskassa. Edelleen hän kaavaili, että vallankumouksen pyörteissä Suomi tulee kokonaan itsenäiseksi valtioksi. Miten suurta kaukonäköisyyttä tämä olikaan!

Hänen oma suuruutensa oli siinä, että hän oli asioistaan varma ja johdonmukainen sekä peräänantamaton. Hän tiesi ennakkoon itseensä kohdistuvan sokean vihan ryöpyn, jonka hän tyynesti kesti. Hän suoritti tekonsa isänmaansa ja kansansa hyväksi pyytämättä ja saamatta siltä mitään kiitosta. Me vain olemme ratsastaneet tähän saakka Kustaa III mielivaltaisen ja hämäävän tuomion mukaan. On jo aika poistaa se vääryys, jonka muokaan häntä on arvosteltu ja nostaa mies suureen kunniaan. Vaikkakin myönnämme, että Suomen kansa oli kypsynyt itsehallintoon, niin epäilemättä ellei Sprengtportenia ja hänen suuria tekojaan olisi ollut, olisi Suomen nykyinen vapaus kyseenalainen.

Yrjö Maunu Sprengtportenista on kirjoitettu paljon. Varsinkin vanhemman polven kirjoituksien sävy oli hänelle mikä enemmän, mikä vähemmän vihamielinen. Uutta tutkimusta edustaa kunnioitettu valtioneuvos J. R. D a n i e l s o n - K a l m a r i laajoissa historiallisissa teoksissaan. Vielä edellistä huomattavampi on tohtori E r k k i K. O s m o n s a l o n suuri tutkielma »Suomen valloitus 1808» nimisessä kirjassaan joka julkaistiin 1947. Tässä teoksessa paljastuu paljon uutta aineistoa useitten valtioitten arkistoista. Danielson-Kalmari ja Osmonsalo asettavat Y. M. Sprengtportenin oikeaan asemaansa ja osoittavat, että hän on ehdottomasti se mies, joka ohjasi Suomen kohtalot niihin aikoihin.

Kenraaliluutnantti, kreivi Yrjö Maunu Sprengtporten eli viimeiset vuodet kesäisin lähellä Viipuria sijainneessa Hietalan kartanossa, talvisin Pietarissa.

Hän kuoli Pietarissa 13. 10. 1819. Hänen hautakiveensä hakattiin seuraavat sanat: *Kunnia vaivan palkitsee.* Vielä tänä päivänä hänen suuri tekonsa, Suomen valtion perustaminen ei ole hänelle sanottavasti kunniaa tuottanut.

KATRI PITKÄNEN:

Wartburgilla Helsingistä Wiesbadeniin

Monien varoitusten ja toivotusten saattamina nousimme elokuun 8 p:nä laivaan H:gin Eteläsatamassa. Lähtö tuntui oikein vapauttavalta, sillä koko suku oli hienokseltaan koettanut saada meitä luopumaan automatkastamme ja innokkaasti suositelleet tavallista laiva - junamatkaa, joka olisi »paljon antoisampi, vähemmän rasittava ja ennenkaikkea paljon turvallisempi kuin autolla matkustaminen».

Nyt oli kuitenkin automme kaikkine varusteineen lastattu laivaan, jonnekin sen ruuman syvyyksiin. Nojailimme siinä laivan kaiteeseen. Sää oli aurinkoinen, meri kimmelsi, matkamme alkoi hyvin entein, matka jota olimme viikkoja ajatelleet ja valmistelleet, josta oli puhuttu ja kyselty kuurojen keskuudessa. Olimme nimittäin lähdössä Kuurojen Maailmankongressiin, Saksaan jonne monet muutkin kuurot Suomesta matkustivat. Tähän matkaporukkaan meitä kuului neljä henkilöä, mieheni ja minun lisäksi tyttäremme ja vävymme.

Olimme onnellisia siinä hiljaisesti keskustellessamme. Kiireet olivat jääneet muutamiksi viikoiksi. Emme halunneet ajatella työtä. Nyt viettäisimme lomaa, virkistyisimme ja saisimme uusia vaikutelmia. Harvoinhan tällaiseen matkaan saisi tilaisuutta ja sitten olisi vielä jännitystäkin. Autolla halki Ruotsin-, Tanskan- ja Saksan mantereen. Mikä ihana suunnitelma . . .

Meri oli tyyni. Ei heilahdellut sen vertaa, että olisi huomannut laivan hytissä nukkuvansa ja makeiden unien jälkeen saavuimme aurinkoisena sunnuntaiaamuna Tukholman rantaan. Kuuroja ystäviä oli vastassa meitä. Innokkaina he viittoivat rannalta. Katsellessani siinä rantaan saapuessamme melko vilkasta Tukholman aamuliikennettä pieni pelon väre tuntui mielessä. Muistin ne monet varoitukset. — Vasemmanpuoleinen ajo, painakaa se mieleenne — näin olin kuullut kotona varoitettavan monen monet kerrat. Sitten tunsinkin helpotusta kun ei heti tarvinnut istua autoon, vaan meille ilmoitettiin, että sen saisi noutaa vasta noin tunnin kuluttua, jolloin se on ennätetty nostaa rannalle.

Sunnuntaipäivän vietimme Tukholmassa. Tapasimme kuuroja ystäviä ja kyläilimme heidän luonaan. Tutustuimme kaupungin nähtävyyksiin, eläintarhaan ym. Sitten seuraavana aamuna varhain alkoi varsinainen matkamme Wartburgilla.

Maanantaiaamu oli ruuhkainen ja vilkas. Hyvin kuitenkin pääsimme tielle joka vei meidät halki Etelä-Ruotsin. Ensimmäinen päämäärämme oli Norrköping. Sinne oli monen tunnin ajomatka. Tiet olivat hyvät, suorat ja hyvinhoidetut. Erikoisesti silmää ilahdutti puhtaus. Teiden varsilla olivat talot siistiä, kestopäällysteisen tien sivut lakaistut ja pysäköimispaikat varustettu kannellisilla roskasäiliöillä. Ei mitään paperin jätteitä tien varsilla. Kukkaistutukset antoivat väriloistoa ja virkistivät mieltä.

Iltapäivällä saavuimme Norrköpingiin. Tästä kaupungista jäi mieleen komeat kukkaistutukset ja leveät sillat jotka johtivat joen yli.

Matkamme jatkui ja saavutimme kuuluisan Vettern-järven. Tämä järvi on pohjoismaiden suurimpia, ellei suurin. Maantie kulki sen toista rantaa, toiseen ei silmä kantanut. Kymmeniä purjeveneitä keinui sen sinisillä aalloilla. Järvenrantatietä kesti lähes tunnin ajan. Tien toisella puolella kohosivat jyrkät harjanteet ja eräällä kukkulalla näkyi keskiaikaisen linnan rauniot.

Kesäilta alkoi hämärtää ja päätimme yöpyä telttasa. Koska lähettyvillä ei ollut varsinaista Camping-aluetta, pysäköimme maantien sivuun. Pystytimme telttamme kanervikkoon suurten kuusten alle. Keitimme iltateen priimuskeittiöllä ja sen nautittuamme kömmimme telttaan. Tuntuipa oudolta maanpinta kyljen alla, vain pari huopaa pehmikkeenä. Kuitenkin nukuimme hyvin jokainen ja aamulla virkein mielin kävimme kahvinkeittoon. Siinä lähettyvillä löytyi tien varteen pystytetty pöytä ja penkit. Monen monet olivat varmaan ennen meitä pysäköineet samassa paikassa. Kahvia juodessamme lensi pöydälle pari pikkulintua pyytämään aamiaista ja ensimmäiset mehiläiset (niiden tuttavuutta saimme sitten matkan varrella tehdä enemmänkin) pyysivät sokeria.

Matkamme jatkui kirkkaassa aamussa Landskronaan päin, ja sieltä Glumslöviin, jossa olimme päättäneet käydä tervehtimässä kuuroa ystäväämme arkkitehti Wibergiä. Puolenpäivän aikaan löysimmekin hänen kauniin huvilansa. Huvila on siksi erikoinen, että se on tehty vanhasta navetasta. Se on hyvin hieno, tiilestä muurattu, ruusuköynnösten peittämä, hyvin hoidettuine puutarhoineen. Sisäpuolella on säästetty kaikki vanha ja korjailtu se hienoksi. Samat portaat jotka ennen veivät navetan ylisille, johtavat nyt yläkertaan. Kanakopista on tehty kylpyhuone, hieno uudenaikainen. Ikkuna-

ruudut on säästetty entisellään, joten huoneisiin siivilöityy valo vanhan lasin lävitse, erikoisin vivahtein. Gösta itse näytteli meille innokkain mielin hienon talonsa ja kaikki taideteoksensa. Hyvin miellyttävän iltapäivän vietimme tässä huvilassa, ja sen isännän seurassa.

Täältä olikin vain pieni ajomatka Hälsingborgiin, josta ajoimme lautalla vielä samana iltana Tanskan puolelle. Pitkä jono autoja oli odottamassa lautalle pääsyä ja noin tunnin odotuksen jälkeen pääsimme lautalle. Matka Helsingöriin kesti vain muutaman hetken. Olimme Tanskan mantereella ja ensimmäinen osa matkastamme oli jäänyt taakse.

Tanskassa alkoi taas kotoinen, oikeanpuoleinen liikenne. Tunsin helpoitusta, sillä hiljakseen olin jännittänyt. Helsingöristä ajoimme rantatietä Köpenhaminaa kohti. Näky oli suurenmoinen. Aavan Pohjanlahden hyrskyt löivät valkoisena vaahtona rantaan. Niiden joukossa uimassa olevat ihmiset hyppivät ja kisailivat. Teki kovin mieli vaahtopäisiin aaltoihin ja huoaten katselin noita onnellisia. Kauniissa Tanskan maassa saimme heti alkuun hyvänmielen vireen. Talot, pienet ja sievät kuin nukkekodit, tervehtivät ystävällisen näköisinä kukkien ja köynnösten keskeltä. Joka talon ympärillä nim. oli hyvin hoidettu kaunis puutarha, oikeastaan kukkatarha, sillä pihamaat olivat niin pieniä, ettei niihin juuri suurempia istutuksia mahtunut. Joka neliömetri oli tarkkaan käytetty ja kaunistettu heloittavin kukin. Kylläpä tanskalaiset rakastavat kauneutta, ajattelin.

Meidän päämäärämme oli tällä kertaa Köpenhamina, eikä sinne ollutkaan kuin suunnilleen tunnin ajo. Kun saavuimme kaupunkiin, peloitti aluksi sen vilkas liikenne. Kuinkahan tästä selvitään, mutta kaikki meni hyvin. Tosin jouduimme tunnin verran etsimään Campingaluetta. Meille neuvottiin sen olevan kaupungin keskellä, mutta oudoille se oli aika hankalaa löytää. Viimein kuitenkin viitta löytyi ja kohta sen jälkeen leirialuekin. Tämä oli suuri, tasainen aidattu alue, jossa oli pystytettynä satoja telttoja ja monia kymmeniä autoja pysäköitynä. Kävimme kysymässä leiriytymislupaa ja se myönnettiin. Sai hakea mieleisensä paikan ja siihen pystyttää telttansa. Purimme kiireesti tavaramme ja pystytimme telttamme. Nälkä ahdisti meitä. Nopeasti priimus kuntoon ja perunakattila tulelle. Leiripaikka oli hyvä. Kaikkia mitä tarvitsi sai ostaa kanttiinista. Siellä oli jääkylmää maitoa ja piimää, leipää, voita, makkaraa, kahvia ym. Hyvin oli myös järjestetty peseytymispaikat. Ne olivat erikseen miehille ja naisille suihkuineen. Ulkona oli astioiden pesualtaat. Aterian saatuamme olimme tyytyväisiä. Oli lämmin ja kaunis ilta, mutta äkkiä taivas tummeni ja alkoi ankara ukonilma. Vettä tuli kuin kaatamalla ja telttamme toinen sivu vuoti. Sisäpuolella lattia lainehti ja makuuhuopamme kastuivat. Ei auttanut mikään. Ulos ei voinut mennä eikä mitään ollut tehtävissä. Odotimme vain rajuilman ohi menoa. Selkenihän sitten taivas taas ja saimme viedä vettä valuvat huovat ulos ja vääntää niistä suurimman vesimäärän. Sovittelimme sitten kuivaksi jääneet vaatteet parhaalla tavalla ja kävimme kosteaan telttaan levolle. Huomenna ne huovat sitten kuumassa auringonpaisteessa nopeasti kuivuivatkin. Täällä Bellahöj-Campingalueella oleskelu oli miellyttävää. Ihmiset olivat ystävällisiä ja toverillisia. Teltat, joita oli vieri vieressä, sai jättää avoimiksi kaupungille lähtiessään. Ei kukaan koskenut toisen omaan. Siellä majaili kaikkia kansallisuuksia. Meitä ihmetytti se, että komeiden dollarihymyjen omistajiakin majoittautui leirialueelle. Sitten meille kerrottiin, että näin he tekevät siksi, että tällainen suo vaihtelua ja virkistystä.

Leirialueella majoittautuminen maksoi Suomen rahassa laskettuna noin 50 markkaa henkeä kohti vuorokaudelta.

Kaupungilla asioidessa me kuurotkin tulimme toimeen vaikka emme osanneet kieltä. Vilkkaat, ystävälliset tanskalaiset helposti käsittivät mitä halusimme. Ainoastaan kerran, halutessani ostaa lusikan, nousi tie pystyyn. Millään konstilla ja viittomilla en saanut asiaa selvitetyksi, kunnes piirsin lusikan ja kylläpä siinä puolin ja toisin naurettiin kun asia viimein selvisi. Retkeillessämme kaupungilla halusimme pistäytyä kuurojen yhdistyksellä. Valitettavasti se ei ollut avoinna. Muutamia kuuroja sentään tapasimme ja saimme vaihtaa kuulumisia puolin ja toisin. Köpenhamina oli kaunis, hyvä kaupunki.

Tanskassa aloimme ihmetellä sitä, että kaikkialla oli mehiläisiä. Niitä parveili kauppojen ikkunoilla, leivos- ja karamellilaatikoissa, ruokatavaramyymälöissä ja missä vain jotakin makeaa oli, siellä oli mehiläisiäkin. Ne ilmestyivät myöskin aina milloin matkan varrella keitimme kahvia. Osa sokerista niille piti antaa. Ne olivat hyväluontoisia ja säyseitä mehiläisiä. Ainoastaan kerran sain käteeni piston, kun yritin ajaa kutsumattomia kahvivieraita pois.

Köpenhaminasta jatkui matkamme rannikolle, Nyköpingin kautta Gedseriin, josta lautalla Saksan puolelle Grossenbrodeen. Tämä lautta olikin suuri, ja matkakin kesti kolmatta tuntia. Autoja ja matkustajia oli paljon. Vieri viereen autot ajettiin kahteen kerrokseen lautalle. Lautan etäännyttyä rannikolta, kokoontui automme ympärille paljon herroja. Joku nainen oli huomautuksellaan herättänyt heidän mielenkiintonsa. En käsittänyt mistä oli kysymys. He puhuivat vilkkaasti, tarkastivat autoa

ja nauroivat. Vävymme ja tyttömme tulkitsivat meille, että he ihmettelevät, kun me olemme uskaltaneet lähteä niin pitkälle tällaisella autolla. Sitä katsottiin puolin ja toisin, kysyttiin: kulkeeko se, eikö moottori lakkoile ym. sellaista. Hymyillen he sitten jättivät sen. Kaikki johtui siitä, että tämä oli outo, itäsaksalainen auto. Näiden länsisaksalaisten mielestä se oli kelvoton kulkuväline, aivan tuntematon täällä. Saksassa emme sittemmin nähneetkään kuin kolme Wartburgia, monin paikoin autollemme hymyiltiin kun siihen otimme polttoainetta.

Ensivaikutelma Saksan mantereelta oli alakuloinen. Satoi ja tuuli. Tie jota myöten ajoimme Grossenbrodesta oli mutkainen, ja pikkukaupungit kapeakatuisia. Päätimme yöpyä majataloon, ja ajettuamme muutaman tunnin, löysimmekin sellaisen ja kävimme kysymään yösijaa. Emäntä oli ystävällinen ja valoisa, hän ohjasi meidät yläkertaan ja näytti huoneemme. Saimme myös hyvän päivällisen. Tyytyväisinä paneuduimme vuoteisiin lämpimien untuvapeitteiden alle. Kuinka ihanaa olikaan oikaista pehmeälle petille monen teltassa nukutun yön jälkeen.

Seuraavana aamuna lähdimme varhain matkalle. Lyypekin sivuutettuamme saavuimme kululle Saksan autobaanalle. Kylläpä se olikin hieno, tasainen ja leveä kulkuväylä, jossa moottorineuvot kahdessa kaistassa kulkivat menosuuntaan. Tie oli varustettu pysäköimispaikoin ja puhelimin. Sitä reunustivat siistit istutukset. Hämärän aikana tien molemmat reunat loistivat fosforipaaluin. Tällä tiellä ei kulkenut jalankulkijoita eikä pyöräilijöitä. Parinkymmenen metrin levyisen istutuksin koristetun alueen takana toinen samanlainen tie vie tulosuuntaan.

Nyt oli tavoitteena Hampuri. Tällä hienolla tiellä matka joutuikin nopeasti. Valitettavasti automme dynamo alkoi lakkoilla ja tehdä kiusaa. Sitä piti pysähtyä tarkkailemaan monia kertoja. Hampurin liepeille saavuttuamme jouduimme valtavaan autojonoon. Noin tunti meni aikaa ennenkuin siinä jonossa pääsimme kaupunkiin sisälle. Hampuri on vilkas suurkaupunki, mutta sitä varovaisempia olivat autoilijat. Ei sattunut pienintäkään kolaria, eikä häiriötä. Etsimme taas Campingaluetta ja löysimmekin sellaisen. Paljon vaatimattomampi kuin Köpenhaminassa. Leiriydyimme jälleen. Oli kolea, tuulinen sää ja myöhemmin illalla alkoi sataa. Leirialueelle muodostui valtavia lammikoita ja vesi uhkasi tulla telttaan. Ojia kaivettiin telttojen ympärille ja siten saatiin jotenkuten vesi estetyksi. Yöllä sade vain yltyi. Aamulla värisimme viluisina. Päätimme ottaa huoneen hotellista. Nuoret kuitenkin laihoine matkakassoineen jäivät vieläkin telttaan. Iltapäivällä sadekin alkoi lientyä ja seuraavana aamuna aurinko paistoi täydeltä terältä. Nyt automme vietiin huoltoon. Täällä sanottiin, että on vaihdettava uusi dynamo. Soittivat tehtaaseen ja sieltä löytyi sopiva. Pelkäsimme sen hintaa, mutta sitten kun oli valmiina totesimme, että se oli matkakassallemme sopiva ja loppujen lopuksi olimme tyytyväisiä, että näin sattunut häiriö tuli nopeasti korjatuksi.

Kävimme myös maailman kuulussa Hagenbeckin eläintarhassa. Se on valtava, mitä moninaisimmin eläimin varustettu. Erikoisuutena, että eläimillä, muutamia harvoja lukuunottamatta, ei ollut aidattuja alueita. Julmat tiikeritkin olivat kauempaa katsoen aivankuin vapaina, mutta lähelle tultua huomasi, että niitä eristi syvä betonihauta ja vesilammikko. Näin oli muillakin eläimillä. Norsut kiikkuivat yhden jalan varassa ojan reunalla ja pyysivät kärsällään sokeria.

Hampurissa on ihana kukkatarha, Planden und Blomen-puisto. Kukkia on kerätty sinne maailman kaikilta kulmilta. Täällä puistossa vietettiin Maan iltaa. Saimme nähdä vesiurkunäytöksen. Oli kuin soiton olisi nähnyt elävän. Musiikin mukaan vesi erivärisenä nousi ja muodosti mitä ihanimpia kuvioita, kukkanurmia, pilareita, metsiä ym. Haltioituneena seurasimme näytelmää joka kesti puoli tuntia. Paljon rikkaampina palasimme sieltä takaisin.

Hampurista jatkui matkamme taas hienoa autobaanaa pitkin, välillä jonkun pikkukaupungin kautta. Seuraavan yön olimme teltassa Lövenhagenin leirialueella. Lövenhagenin-, Hannoverin- ja Kasselin tienoilla aukeavat laajat laaksot viljavine alueineen. Tie muodostaa pitkiä nousuja ja laskuja. Hyvin hoidetut viljapellot leviävät laaksoon rakennettujen taloryhmien ympärillä silmänkantamiin. Niitä reunustavat kauempana metsäiset, jyrkät rinteet. Tien varrella näkyi myös yksinäisiä hedelmätarhoja. Järviä ei tavattu. Jokunen joen sivuhaara siellä täällä.

Pitkin matkaa saimme ihmetellä sodanjälkeisen Saksan nopeata nousua. Kaikki näyttää siellä kunnostetulta. Sodan jälkiä ei maaseudulla juuri havaitse. Raunioita ei ole, tahi ne on peitetty köynnöksin ja kukin. Viimeinen leiriytymispaikkamme ennen määränpäätä oli Grünberg. Siellä oli hieno Campingpaikka uima-altaineen ja tenniskenttineen. Täältä olikin sitten vain parin tunnin ajo kongressikaupunkiin Wiesbadeniin.

Kaupunki oli kuuma ja aurinkoinen. Ajoimme sen katuja etsien kongressipaikkaa, joka pian löytyikin. Se oli suuri konserttitalo, Rein-Main-Halle. Talon edessä parveili kuuroja, erityyppisiä, tumma- ja vaaleaihoisia. Vaikka ei varsinainen kongressi

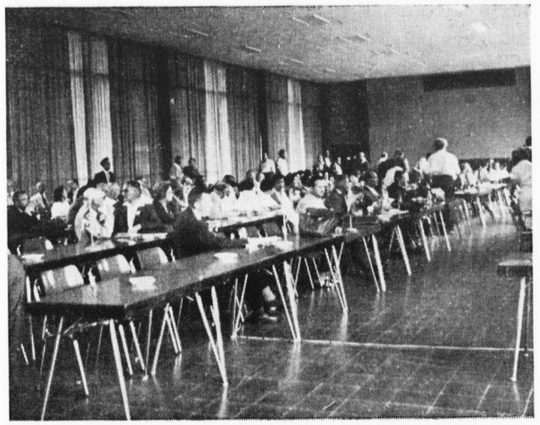

Kunkin maan edustajille oli järjestetty oma pöytänsä, jota koristi asianomaisen maan lippu

Osanottajia oli saapunut viidestäkymmenestä eri maasta. Edustajien lisäksi oli runsaasti turisteja, joista saksalaiset olivat enemmistönä

Rein-Main-Hallen — kongressipaikan edustalla parveili erityyppisiä, tumma- ja vaaleaihoisia kuuroja

Kongressin avajaiset oli juhlallinen tilaisuus, jossa Kuurojen Maailmanliiton puheenjohtaja lausui avaussanat. Saksan valtiovallan ja kuurojenliiton tervehdykset esitettiin ja lausuttiin vieraat tervetulleiksi

Eri rodut olivat edustettuina. Seurustelu kävi vaivattomasti yhteisen viittomakielen avulla

Kongressi päättyi hienoilla illallisilla, jotka oli järjestetty Kurhausiin, suureen kylpyläkasinoon. Pöydät oli järjestetty 2.000 illallisvieraalle

vielä ollut alkanut, olivat eri maiden edustajat kutsuttu Maailman Liiton viralliseen kokoukseen, johon myös Suomen edustaja kiirehti. Tässä kokouksessa päätettiin mm. seuraavan Maailmankongressin paikka, jota Suomikin oli pyytänyt. Se meni kuitenkin Turkkiin, Ruotsin tullessa toiselle, Suomi kolmannelle sijalle. Nämä viralliset kokoukset kestivät kaksi päivää.

Näiden kokousten jälkeen oli kongressin avajaiset. Se oli juhlallinen tilaisuus, jossa Maailmanliiton puheenjohtaja lausui avaussanat. Saksan valtiovallan tervehdys ja maan kuurojen liiton tervehdys esitettiin ja lausuttiin vieraat tervetulleiksi. Juhlasali oli koristettu eri maiden lipuilla ja kukkalaitteilla. Avajaisten jälkeen seuranneessa istunnossa päätettiin esille tulevat asiat jakaa eri ryhmille, komissioiden käsiteltäviksi.

Näiden eri komissioiden kokoukset kestivät neljä päivää. Suomen edustaja oli mukana kuntouttamis- ja sosiaalisessa komissiossa, koska ne mielestämme oli tärkeimpiä kuuron kannalta. Maastamme oli kongressiin matkustanut myöskin Työterveyslaitokselta maist. Juuranko. Viimeisenä kongressipäivänä nämä eri komissiot esittivät asioista omat suosituksensa. Tässä tilaisuudessa saivat olla läsnä kaikki kongressivieraat. Me suomalaiset saimme mielihyvän väreen sydämiimme, kun maist. Juuranko totesi etteivät kuurot sen huonoälyisempiä ole kuin kuulevatkaan. Sama psykol. kom. puolsi myös viittomakieltä. Sitävastoin pedagoginen kom. vaati viittomakieltä pois kuurojen kouluista.

Sosiaalikomission kokouksissa oli varsin mielenkiintoista seurata eri maiden edustajien lausuntoja maansa kuurojen oloista. Näiden lausuntojen perusteella sai syrjästäkatsoja käsityksen, että Venäjällä olisi parhaat sosiaaliset olot kuuroilla. Heillä on oma liittonsa joka omistaa 7 tehdasta. Kuuroilla on mahdollisuus korkeampaan opiskeluun. Heitä on valtion viroissa ja palkat ovat samat kuin kuulevilla, mutta kuuroille maksetaan vielä lisäksi tasoitusta kuulon puuttumisesta.

Sveitsin edustajan lausunto herätti hilpeyttä kaikissa läsnäolijoissa, sillä hän sanoi ettei sellaiset hölmöt kuin kuurot, kelpaa kirjapainoalalle. Suomi, Jugoslavia, ym. monet esittivät tälle vastalauseen, koska kuurot menestyvät hyvin kyseisessä ammatissa.

Erikoisen temperamenttisia olivat Ranskan ja Italian edustajat. Ei ollut asiaa, mihin he eivät pelkäämättä lisänneet omaa henkilökohtaista mielipidettään.

Sosiaalikom. päätökseksi tuli, että koko maailmasta kootaan tietoja kuurojen työsaavutuksista ja tiedoitetaan jäsenmaihin, että kuurot pystyvät samoihin ammatteihin kuin kuulevatkin.

Lääkärien kom. lausunto ilmoitettiin valmistuvan seuraavaan Maailmankongressiin.

Taidekom. lausui toivomuksen, että kuurojenkouluissa olisi kiinnitettävä enemmän huomiota oppilaiden taideaistin kehittämiseen enempi kuin tähän asti.

Viittomakielikom. Yhtenäistytettävä koko maailman kuurojen viittomakieltä. Ehdotettiin vakituista viittomakielikom. jatkamaan työtä siihen suuntaan.

Osanottajia tähän kongressiin oli saapunut viidestäkymmenestä maasta. Tietenkin tummat intialaiset ja turkkilaiset herättivät huomiota, kuin myös ainoa musta neekeri, joka kertoi olevansa Kanadasta, kuuroutuneensa alle kymmenvuotiaana ja nyt on kuurojenkoulun opettaja.

Suurempia vaikeuksia ei seurustelu eri maiden kuurojen välillä tuottanut. Ensi päivinä tuntui, ettei saisi mitään selvää keskusteluista, mutta pian tottui hieman eroaviin viittomiin ja asioita saattoi hyvin seurata ja seurustelussa ei kielieroavaisuudet haitanneet ollenkaan.

Kongressin yhteydessä oli myös taidenäyttely. Se ei ollut niin korkeatasoinen kuin olimme odottaneet. Suomesta oli lähetetty muutamia maalauksia, niistä oli näytteillä kolme. I palkinto meni Jugoslaviaan.

Saksalaiset kuurot olivat tehneet paljon työtä kongressin hyväksi. He esittivät erikoisessa teatteriillassa vaativan näytelmän Hamlet. Tässä ei käytetty viittomia lainkaan, mutta esitys oli niin korkeatasoista, lavastus, puvut kaikki ensiluokkaista, että tuli vertailleeksi sitä kuulevien esittämään oikean teatterin palkeilla, ja vaaka kallistui kuurojen puolelle. Esitys kesti yli kolme tuntia ja sai valtavat suosionosoitukset.

Samoin oli järjestetty baletti-ilta. Saksalaiset kuurot esittivät soiton mukaan monia balettikappaleita. Katselijat olivat ihastuneita ja hämmästyneitä. Esitykset olivat vaatineet valtavan määrän harjoitustunteja.

Sunnuntaipäivänä oli järjestetty kahteen eri kirkkoon jumalanpalvelus. Toinen oli katolisten, toinen protestanttien. Menin viimeksimainittuun. Etsiessäni paikkaa täydestä kirkosta, tapasin pappa Savisaaren ja yhdessä istuimme seuraamaan mielestämme hieman erikoisia kirkonmenoja. Ensinnäkin pappi tuli alttarin takaisesta ovesta kirkkoon, kävi seurakunnan joukkoon, tervehti ja taputteli tuttujaan kuin veli. Saarnan hän sitten piti enempi puhuen kuin viittoen ja meidän oli hyvin vaikeata sitä seurata. Mitään tulkkia ei virsien veisuussa ollut, vaan pappi tulkitsi ne veisatessaan muutamin viittomin.

Tämän jälkeen alkoi kirkon alttarikorokkeella näytelmä. Nuoria naisia ja miehiä, naiset valkeissa,

Tyytyväisinä läksimme aamuvarhaisella paluumatkalle. Kongressissa mukana ollut taiteilija Entelä rouvineen näkyy myös kuvassa

miehet mustissa puvuissa tulivat ja esittivät erilaisia liikkeitä. Ei viitattu, ei puhuttu. Ymmärsin kuitenkin, että siinä kuuro etsi elämäntietä ja viimein löysi sen Jumalasta. Näytelmä kesti kauan ja viimein kaksi paria pyöri siinä alttarilla. Meidän pohjoismaalaisten mielestä se oli outoa, mutta varmaankin juhlallista ja puhuvaa niille, jotka olivat tottuneet tällaisiin kirkkoesityksiin.

Samana sunnuntaina iltapäivällä kävimme Wiesbadenin naapurikaupungissa Mainzissa. Sinne oli vain puolen tunnin ajomatka. Mainz oli rauniokaupunki. Pommituksen jäljet näkyivät joka puolella. Kuitenkin oli raunioita kaunistettu vihrein köynnöksin. Täällä on kuuluisa tuomiokirkko, joka valmistui 900-luvulla. Hartain mielin kävimme sinne sisälle. Parhaillaan siellä oli freskojen uudistustyö käynnissä. Katolilaiset tulijat kastoivat sormensa vihkiveteen ja tekivät ristinmerkin. Neitsyt Marian kuvan eteen monet toivat kynttilöitä ja polvistuivat rukoilemaan. Tässä juhlallisessa temppelissä on puhtaasta kullasta veistetty Pyhän Madonnan patsas. Se oli eroitettu alttarikorokkeelle. Ihmiset kulkivat hiljaisin askelin tässä pyhäkössä. Istahtivat hetkeksi vanhaan puupenkkiin ja poistuivat kuulumattomin askelin. Tämä kirkko ei ollut kärsinyt pommituksista, vaikka aivan sen vieressä oli talojen raunioita.

Kongressi lopetettiin hienoihin illallisiin jotka oli järjestetty suureen Kylpyläkasinoon. Tarjoiltiin ainoastaan kylmää ruokaa ja sen päälle kahvia. Viiniä sai niin paljon kuin vain halusi. Täällä pidettiin puheita ja eri maiden edustajat jättivät lahjansa järjestäneelle maalle. Suomen edustaja lahjoitti hienon puukon, samalla hän huomautti sen olevan rauhantöihin tarkoitettu, isommalla veistetään taideteoksia ja pienempi on kynänteroitusta varten. Kylläpä taputettiin tälle erikoiselle lahjalle.

Seuraavana päivänä oli vielä laivaretki Reinille. Tähän emme ottaneet osaa vaan aamulla varhain lähdimme paluumatkalle.

Tämä kaunis kongressikaupunki, johon tutustuimme niinä päivinä, jäi mieleen valoisana, ystävällisenä paikkana. Lämpöasteet kohosivat jo yli neljänkymmenen mutta se ei erikoisesti haitannut. Ilma oli kevyttä hengittää ja olo tuntui mukavalta vaikka usein saikin pyyhkiä hikihelmiä kasvoiltaan. Hotelleista olisi saanut radioaktiivisia kylpyjä. Ne olivat niin kalliita, ettei meikäläisen kukkaro sitä kestänyt. Kuitenkin olivat muutamat suomalaisetkin niitä ottaneet ja kehuivat niiden vaikutusta.

Paluumatkan teimme Kölnin kautta, läpi Ruhrin teollisuusalueen. Käväisimme Lyypekissäkin. Wartburgimme hyrräsi hyvää vauhtia kotiin päin, niinkuin hyvä hevonen ainakin, ilman pienintäkään naarmua tai kolhaisua. Paluumatkalla näimme vielä monia mielenkiintoisia paikkoja, mutta niistä kertominen vaatisi jo oman lukunsa.

Kettturouva muotinäyttelyssä

Kirjoittanut SETÄ

Kyllä Kettulan emäntä oli nyt korea ja kaunis. — Mitä ovat muut minuun verrattuina, se ajatteli, kun katseli kuvaansa peilistä. Peili olikin talon emännälle vallan välttämätön kapine. Sen parissa hän viihtyi parhaiten, sillä se antoi aina luotettavan kuvan puvun mallikkuudesta ja tukan laineitten virheettömyydestä, mutta saatuaan itselleen uuden, viimeistä muotia olevan leningin ja sulkaniekkahatun se oli nyt hänelle kaikki kaikessa. Taloudenpito usein unohtui ja lasten hoito, kun uusi peilikuva veti puoleensa ja antoi ihailun aihetta. Ukon tuomat paistitkin pääsivät joskus palamaan karrelle, kun ei muistanut niitä käännellä — ja keitot kohahtelivat hiilustalle ja puuro paloi pohjaan ja oli silloin kirpeäntuntuista ja pahanmakuista.

Itse ukkokettu oli valistunut mies, joka suurella mielenkiinnolla seurasi aikaansa, lähinnä kettuyhteisön asioita. Hän oli ihmeteltävän hyvin perillä heimokuntansa taloudellisista asioista, tunsi tukipalkkiot ja muut pisteostot, tajusi inflaation vaarat ja devalvaation- eli lyhyesti sanottuna: oli täysimittainen kettuyhteisön kansalainen. Tästä valistuneisuudestaan hän sai kiittää Kettumaailman Uutisia, joitten uskollinen tilaaja ja lukija hän oli aina ollut. Hän oli myös ilokseen havainnut, että eukkokin viime aikoina yhä enemmän alkoi tutkia lehteä. Mutta kun hän sitten iltapuhteilla, kun vielä oli pitkä aika saalistusmatkalle lähtöön, otti vaimonsa kanssa puheeksi nuo yleispoliittiset ja taloudelliset asiat, hän ihmeekseen huomasi, ettei tällä ollut pienintäkään mielenkiintoa tämän tapaisiin asioihin. Kun hän esimerkiksi kerran virkkoi: »Ovat taas myöntäneet uusia tukipalkkioita ja saattavat tämän talouselämän yhä ahtaammalle», murahti eukko ärtyisenä: »Älä puhu mokomista, vaan sonnustaudu pyyntiretkelle, kun ei enää ole kuin laihoja luita lihatiinussa!» Eikä se välittänyt edes siitä jymyuutisesta, että tästä alkaen ruvettaisiin ottamaan veroa jokaisesta jäniksestä ja metsälinnusta ja kanasta, jonka henkensä pitimiksi onnistui pyydystämään.

Mutta ahkerasti eukko kuitenkin sitä lehteä tutki, vaikka kokonaan toiset asiat olivat hänen kiinnostuksensa kohteina. Ja mitäpä ne olisivat olleet muita kuin noita yleisiä muotialan virtauksia. Hän olikin selvillä, mitä hienot naiset kulloinkin käyttivät ulkonäkönsä kohentamiseksi: tiesi pukumuodit, pumaadat ja palssamit, tunsi onduleeraukset ja muut kampauksen salaisuudet. — Kerran eukko näki lehdessä sellaisen ilmoituksen, joka nosti punan poskipäihin ja pani ohimot tykyttämään. Tällainen se oli: »Suuri muotinäytös on juhannusyönä ensimmäisestä tunnista kolmanteen tuntiin tunnetulla Takamaan kankaalla. — Vapaa pääsy — kaikki ketturouvat ja -neidit tervetulleita!» — Sinne on minun mentävä, arveli eukkokettu ja alkoi suunnitella, miten saisi itsensä mahdollisimman edustavaan kuntoon, jotta olisi määrättynä ajankohtana kelvollinen muitten kaunottarien joukkoon.

Parisen viikkoa oli aikaa valmisteluihin, mutta kaiken piti tapahtua salaa isännän tietämättä. Jos se tietäisikin, mitkä kiintoisat kysymykset olivat rouvan ratkaistavina, se jyrkästi kieltäisi mokomat hullutukset. Kaikki asiaan kuuluvat valmistelut, puvun silitykset, hatun nauhat ja muut rimsutukset oli pantava asialliseen kuntoon niinä yön hetkinä, jolloin aviopuoliso oli pyyntimatkalla metsässä tai kanatarhojen lähettyvillä. Silloin sopi käyttää nuorentavia palssameita, rasvoja ja puudereita. Niin visusti osasikin ketturouva pitää asian salassa, ettei perheen päämies saanut hänen suunnitelmistaan vähäisintäkään vihiä.

Tuli sitten tuo odotettu juhannus valoisine öineen. Herra Repolainen oli tällä kertaa liikkeellä jo paljon ennen yötä ja tulisi näköjään viipymään saalistusmatkallaan aina aamuun asti. Kettuperheen kaksi poikaakin olivat viime aikoina käyneet isänsä kanssa oppimassa pyynnin salaisuuksia. Olivat jo saaneet omin neuvoin hampaisiinsa turvattoman pyynpoikasen ja yritelleet silloin tällöin suurempaakin riistaa. Tälläkin kerralla olivat pojat matkassa, joten Kettulan rouvalla oli erinomainen tilaisuus panna itsensä juhlakuntoon. Pahinta oli, ettei ollut sopivaa hajuvettä, mikä olisi kuulunut välttämättä asiaan. Olisi sitä toki voinut hankkia Revon kaupasta, mutta kun sinne oli pitkä matka, oli se jäänyt hankkimatta. Mutta pulaan ei arvon rouva kuitenkaan joutunut. Hän tiesi, että koivun tuohta kuumentamalla saa voimakastuoksuista tökättiä eli tuohitervaa, joka on varmasti yhtä tuntuvaa ja hyvää kuin parhaat kaupoista hankitut hajuvedet. Tarpeeksi ajoissa hän oli tämän asian järjestänyt miehensä tietämättä. Tökötti oli ollut valmiina pullossa jo muutaman päivän. Kun sillä voitelisi tassut ja hännänpään, olisi tuoksu erinomainen ja ainakin omaan nenään hyvin sopiva, sen oli eukko todennut.

Nyt oli kaikki kunnossa: sileä, kukallinen leninki, värikäs ja kaikin puolin muodinmukainen hattu, tukka käherretty, kynnet lepänkuorivärillä punatut, hoikat jalat ja kuonon pää tökötillä sivelty. Ei ollut pienintäkään virhettä eikä vajavaisuutta missään kohdassa, sen peili selvästi osoitti. Kun lopuksi sitaistiin punainen, leveähkö rusetti hännän keskiväliin, oli rouva itse mielestään ihana ilmestys, prinsessaan verrattava. Kruunu tosin puuttui, mutta sellainen kuuluikin vain kuninkaan perheen jäsenille.

Sittenpä ovi ulkopuolelta salpaan ja matkalle! Myöhään illalla ja pitkin yötä kukkui käki, liversi laulurastas ja narahteli sorsa. Myöhään oli valveilla harakkakin. Se lensi polun viereen ja kun näki oudon kulkijan, päästi oikean hörönaurun.

— Mitä, herja, naurat? kysyi ketturouva, joka nopein askelin riensi polkua pitkin kohti valtatietä.

— Mitäkö nauran — sitä vain, että on muori korea kuin taivaankaari — tuo hännän seutu vallankin on kummanlainen.

Ja taas harakka päästi raikkaan naurun.

— Pyh — et sinä, moukka, mitään ymmärrä — enkä ole muori vaan rouva, kunniallisen miehen vaimo, tiuskasi ketturouva vihaisena ja kiirehti askeleitaan huiskien hännällään kahtaanne niin, että punainen rusetti näyttäikse kaikessa komeudessaan.

Harakka seurasi polun äärtä hyppien puusta puuhun ja pitäen keskeytymätöntä rökötystä. Se lensi kerran niin lähelle, että oli vähällä joutua ketun hampaisiin — yksi pyrstösulka jo lähti tuulen teitä. Mutta silloin harakan nauru yhtäkkiä loppuu. Se pärskähtää pari kertaa, kuin olisi joku pistänyt sen nenään, lentää sitten kuusikkoon ja aivastaa niin, että kaiku harjun reunasta vastaa. Se oli, nähkääs, tuo voimakas tökötin tuoksu, joka oli sen karkoittanut ja pannut aivastelemaan. — Mutta Takamaan kangasta kohden painelee ketturouva. Matka sinne on pitkänlainen, siksi olisi kyytiä saatava. Hän oli Kettumaailman Uutisista lukenut, että on tapa maailman valtaväylillä sellainen, ettei muuta kuin seisotaan vain tiepuolessa peukalo pystyssä, kun joku auto on tulossa. Silloin pysähtyy auto ja ottaa kulkijan tien varrelta ja sitä mieluimmin, mitä koreammissa pukimissa tämä keikkuu. Väsyneenä saapuu ketturouva vihdoin iltayöstä valtatielle. Hän jää seisomaan tiepuoleen ja katselee tulosuuntaan. Ei kulunut pitkää aikaa, kun jo näkyy tomupilvi kaukana metsän laidassa. Hän nostaa hyvissä ajoin oikean etutassunsa ja keikuttelee sitä kahtaanne, kuten tapa vaatii. Jo tulee auto kohdalle, pysähtyy jarrut korahtaen, ja samassa aukeaa sen ovi. Kohtelias herrasmies pistää päänsä ulos ja kehoittaa jalkamiestä astumaan autoon. Jänis siinä on liikematkallaan näin juhannuksenakin, kun on kiirettä, ettei pyhiä edes kerkiä pitämään. Painaa starttia, ja kohta on »Letukka» taas täydessä vauhdissa. Mutta miksi herra kääntyy sivuittain ja aukaisee ikkunan? Hetken perästä kuuluu äänekäs aivastus, jollaista ei yksikään sivistynyt mies naisten läsnä ollessa ilmoille päästä. Nyt se kuitenkin tuli kuin itsestään. Ja vaikka herra parhaansa mukaan koettaa estää aivastuksen uusiintumista, ei hän voi sille mitään, että taas pärskähtää äskeistä kovemmin. Olo tulee kiusalliseksi molemmille, mutta eteenpäin kuitenkin mennään, jotta sakea tomupilvi jää jälkeen. — Vihdoin auto rupeaa rykimään, kuin olisivat sen henkireijät tukkeutuneet. Se nykii ja nykii, kunnes pysähtyy.

Nyt oli kaikki kunnossa . . .

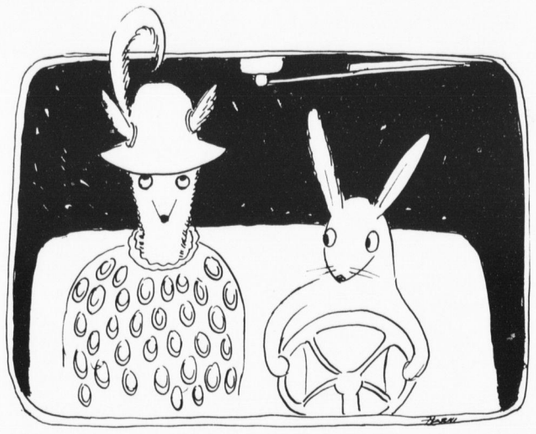

— Olisiko neiti ystävällinen ja menisi perästä työntämään . . .

— Olisiko neiti ystävällinen ja menisi perästä työntämään, jos hyvinkin saisimme auton liikkeelle, esittää kohtelias ajuri.

Ketturouva oli valmis antamaan apuaan ja vielä mieluimmin, kun neidiksi sanottiin. Hän astuu ketterästi ulos ja rupeaa työntämään. Herra painoi starttia — ja kun letukan yskät ja kurkkuviat samassa paranivat, työnsi lusikan pohjaan ja porhalsi saman tien eteenpäin jättäen korean rouvan jälkeensä nielemään tomuja.

— Pääsinpä vikkelällä tempulla eroon mokomasta ryökynästä, tuumaili letukkaherra, vilkaisi taakseen ja lisäsi kaasua. Kun oli päässyt turvallisen matkan päähän, pysäytti auton, aukaisi sen ovet ja ikkunat karkoittaakseen sieltä tuon ällöttävän tökötin hajun.

— — —

Myöhästyneenä ja väsyneenä saapuu ketturouva vihdoin Takamaan kankaalle. Siellä on pukunäytös parhaillaan menossa. Jo kaukaa lehahtaa häntä vastaan ihana hajuvesien tuoksu. Myskit ja mirhamit, pumaadat ja puuderit levittävät näet ympäristöön miellyttävää lemua, jota vieno tuuli toi tulijankin tuntumiin. Hän ei kuitenkaan kohta mene muitten joukkoon, vaan pistää itsensä tiheän näreen juurelle katsellen sieltä juhlamenoja. Olikin siellä monenmoista kähäräpäätä, pyylevää rouvaa ja solakkaa neitosta. Katsojajoukko istuu ylempänä mäkiäyräällä ja alempana astelevat kuin keijukaiset hienopukuiset mannekiinit numerolaattoja kantaen kuin missikilpailuissa. Kuuluu hyväksyviä huudahduksia ja kätten taputuksia. Muita miespuoleisia ei ollut saapuvilla kuin ne pillipiiparit, jotka sivummalla puhaltelivat instrumenttejään. Olikin siinä soittopeliä monenlaista. Oli tuohitorvea ja leppäluikkua, oli sarvipilliä, kalkuttimia ja helistimiä sekä suuri tuohirumpu, joka jyskyi kuin ampuva tykki. — Jo rohkaisi näreen juuressa katseleva ketturouva itsensä ja lähti muitten joukkoon. Hän huomaa, ettei yhdelläkään ollut hattua eikä hännän ympärillä koreata nauhaa kuten hänellä. Mutta hän ei kuitenkaan luovu niistä, sillä sittenpä näkevät, että osataan Kettulassakin pukeutua. Mutta nepä tähtäsivät häntä terävillä silmillään kuin naskaleilla ja katsoivat kuin ihmetellen toisiinsa. Pahinta kuitenkin oli, että yksi ja toinen alkoi aivastella ja moni otti esille korean, hyvätuoksuisen nenäliinansa, jolla puristeli nenäänsä ja pyyhki silmiään. Arvaakin sen, että näin kävi. Ketturouva oli näet äsken näreen alla ottanut taskustaan onnettoman tökötti-pullon. Hän näet arveli, että tuoksut olisivat matkan aikana ehtineet laimeta, siksi hän siveli jalkansa ja naamataulunsa sekä tuuhean hännän rusetista alkaen tökötti-tervalla. Siitä oli seurauksena voimakas tuoksu, joka ei suinkaan ollut mieluista hengitettävää noille lukuisille seurapiirinaisille. Kuuluu vihaista ääntelyä ja tuikeita silmäyksiä lähetetään yhä päin tuota hassusti pukeutunutta uutta tulokasta. Onneksi tämä osasi tehdä kaikesta oikeat johtopäätökset lähtien kiireenvilkkaa kipaisemaan sinne, mistä juuri oli tullut. Hän ei taakseen katsonut edes silloin, kun kuuli ivallisen naurun rähäkän, vaan juoksi kuin henkensä hädässä suoraan kohti kotiaan, rauhallista Kettulaa. Ei hän käyttänyt tulotietäkään, vaan oikaisi metsien ja soitten halki, kunnes pysähtyi erään suosilmäkkeen ääreen. Siinä hän miettii hetken, kiskaisee sitten punaisen rusetin hännästään ja viskaa sen suon silmään. Sen jälkeen hän heittää sinne korean sulkahattunsa ja repäisee vihdoin turpeen maasta ja paiskaa sen samaan silmäkkeeseen. Vesi molskahtaa korkealle samalla kuin hatut ja häntäkoristeet tuossa ryöpyssä painuvat näkymättömiin mustaan rapakkoon. Viimeksi hän ottaa taskustaan tuon kirotun tököttipullon ja heittää sen säpäleiksi kiven kylkeen. Hän on kuin taakastaan päässyt ja lähtee kepein mielin jatkamaan kotimatkaansa. Sinne hän vihdoin pääsee väsyneenä ja mieli mustana. Onneksi ukko poikineen on vielä yöllisellä pyyntimatkalla, joten eukko ehti riisuutumaan ja pesemään itsensä puhtaaksi pahanhajuisesta tökötistä, joka oli hänelle tuottanut paljon harmia ja häpeää. — Vihdoin siellä miehetkin kolistelevat eteisessä. He eivät tiedä, missä talon emäntä on käynyt heidän poissa ollessaan. Siksi he ihmettelevät, kun eukko lausuu: — Kävin minä tässä yön aikana reissulla minäkin. Pukunäytöksessä olin tuolla Takamaan kankaalla. Näin paljon maailman prameutta, suuren maailman kohinaa ja komeutta. Pois ne minut sieltä ajoivat terävillä katseillaan. En kuulu heidän joukkoonsa, vaan pysyn mieluim-

KAARINA KOSKELA:

Kynttilänjalka

Sinä vuonna olivat tytöt oppineet tietämään ettei olekaan mitään oikeata Korvatunturin pukkia, vaan että lahjat tulevat omista tehtaista tai kaupasta ostaen.

Niin hekin ihastelivat kaupan loistavia joulupöytiä ja olisivat halunneet ostaa lahjan jokaiselle. Mutta eihän heidän ikäisillään ollut paljoakaan rahaa, joten kaikki kaunis oli yli heidän varojensa. Kuitenkin he aaton aattona sanoivat: Äiti, siellä kaupassa on yksi lahja, niin kaunis, saammeko me ostaa sen? Kun he niin hartaasti halusivat, annoin heidän mennä hakemaan sen. Vaikeatahan oli heidän salaisuuttaan pitää, mutta sen vain tiesin että »se on niin kaunis».

Sitten aattona isän käydessä kaupassa ja tuodessa tuvan pöytään uuden kynttilänjalan, sanoivat tytöt:

— Isä on ostanut uuden kynttilänjalan. Siinä kiireessä en asiaa enempää huomioinut, sanoin vain, — niin on. Mutta saunaan lähdettäessä etsiessäni puhtaita vaatteita kaapista osui käteeni nurkasta vaatteiden alta tutun muotoinen paketti ja minä muistin lasten hiukan alakuloiset ilmeet.

Niinpä silmäillessäni vastasiistittyä kamaria, sanoin kuin ohimennen: — Voi kun ei tänne muistettu ostaa kynttilänjalkaa. — Nuorin tytöistä koitti sanoa totisin silmin — sepä vahinko, ja vielä toistamiseen — sepä tosiaan suuri vahinko . . . mutta silmät alkoivat loistaa kuin tähdet ja hänelle tuli kiireistä asiaa vanhimmalle sisarelle.

Saunassa tytöillä oli oikein hyvä olla. He istuivat ja heiluttelivat jalkojaan. Huomasi hyvin kuinka he ajattelivat: — Kylläpä äiti tulee iloiseksi. Äiti sanoi ettei kamarin pöydällä ole kynttilänjalkaa, eikä äiti tiedä . . .

Saunasta tultua tytöt koristivat kuusen isän kanssa ja pitkältä oli vielä heidän mielestään iltaan ja pukin tuloon, vaikka minulla oli täysi työ saada askareet valmiiksi ja aika meni liiankin nopeasti. Tytöt siinä hyppelivät ja juoksivat naapuritalojen kuusia katsomaan, tuoden mukanaan ison liudan naapurin lapsia. Ehtivät he leikkiä koulussa oppimansa leikit moneen kertaan.

Tulihan viimein iltakin ja kaivattu pukki. Tulivat oikein kaksin kirkonkylästä, pukki ja pukin apulainen. Loistivat kynttilät kuusessa ja pöydällä, ei muuta valoa ollutkaan.

Siristelivät pukit siinä silmiään ja ihastelivat. — Onpas kaunis kuusi . . . ja lasten nimiä kysyivät . . .

Ihan siinä tytöt unohtivat, että kopassa oli äidillekin heidän ikioma lahjansa, kun niin jännittävää oli. Mutta pukeilla oli kiire. Olihan heidän käytävä vielä kaikkien muidenkin lasten luona, ja niinpä he jättivätkin korin siihen kuusen viereen ja tytöt saivat itse jakaa lahjat.

Tuli käteen paketti: Äidille. Kaksi odottavaa silmäparia oli vieressäni sitä auki kääriessäni.

— Ai kynttilänjalka, sepä sopii kamarin pöydälle, yllättyi äiti ja tytöillä oli hauskaa.

Niin kynttilänjalka laitettiin kamarin pöydälle ja kaunis se oli. Ja se tuodaan paikalleen uudelleen joulusta jouluun ja se on aina yhtä kaunis sillä siinä on myös muistot tyttöjen ensimäisestä joululahjasta äidille ja heidän kirkkaista lapsen silmistään.

KETTUROUVA . . .

min täällä omassa, viihtyisässä kodissani. Paljon on maailmassa turhamaisuutta, sen ehdin nähdä — minun ei sitä turhamaisuutta tarvitse lisätä. Hanki sinä, ukkokulta, vain syötävää, se riittää. Pois hepenet, hatut ja harsot — ne eivät ole minua varten! Eikä enää tarvita tuota peiliäkään!

Samassa helähtää peili, ja lasin sirpaleet lentelevät sinne tänne ympäri lattiaa.

Tapaamme osuusliikkeessä myös *jouluostoksilla*

Me tapaamme usein osuusliikkeessä, sillä tiedämme sieltä ostavamme edullisesti. Kun olemme tottuneet keskittämään perheen vaate- ym. täydennyshankinnat joulun alle, kannattaa meidän aivan erityisesti silloin suunnata askeleemme osuusliikkeeseen. Käyttäessämme joulurahat omasta osuusliikkeestä tehtyihin ostoksiin, tiedämme varmasti ettemme maksa mistään tavarasta liikaa. Lisäetuna saamme myös jouluostoksistä ylijäämän palautusta. Omasta osuusliikkeestä suoritetut jouluostot vievät osaltaan kehitystä eteenpäin kohti parempia myymälöitä, parempia tavaralaatuja ja parempaa elintasoa.

Näkemiin osuusliikkeen jouluasuisessa myymälässä!

KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUSLIITTO KK

Suosikaa Kuurojen Joulun ilmoittajia!

Oy. Vuota- ja Nahkakomppania
KOKKOLA
PUH. ULKOLINJA A. 10
OMA KESKUS 3341

Oy Kokkolan Kappatehdas
KOKKOLA

Viisas ostaa kenkänsä nyt!

Meillä on aina runsas ja monipuolinen valikoima, josta löydätte helposti sopivat jalkineet. Asiantunteva henkilökuntamme auttaa mielihyvin Teitä valinnassanne.

M. A. Slotte & Co.
KOKKOLA - UUSIKAARLEPYY - KEMI - OULU
PIETARSAARI

OY ALF BJÖRKLUNDIN RAUTAKAUPPA
KOKKOLA

REPOLAN TUKKU OY
KOKKOLA

Henki- ja sairausvakuutus

on jokaiselle tärkeä, mutta tärkeätä on myöskin, että se otetaan KANSASTA, jolla on valtioneuvoston vahvistamat

MAAN HALVIMMAT VAKUUTUSMAKSUT

Kuolemantapauksessa suoritetaan edunsaajalle vakuutussumman lisäksi, sosiaaliministeriön KANSALLE vuodelle 1959 vahvistaman voitonjaon perusteella, 20% varsinaisesta henkivakuutussummasta.

KANSA-YHTIÖT
HENKI- PALO- TAPATURMA- JA AUTOVAKUUTUKSIA

Oy SURDUS Ab

KIRJAPAINO

HELSINKI

ALEKSANTERINKATU 12
PUHELIMET 62 88 58 ja 62 98 57

Tukekaa kuurojen ammattiopetusta teettämällä painatustyönne meillä

Suunnatkaa jouluostosmatkat tänäkin vuonna **ELANTOON:** lahjat tavarataloista ja rohdosmyymälöistä — ruoat elintarvikemyymälöistä.

Elanto

aina lähellä

LAURO-KAHVIA SAATTE OTK-LAISISTA OSUUSLIIKKEISTA

LAURO

jotakin oikein hyvää

mukava perhe-juhla Teille ja meille...

kas-kas

25 VUOTTA

Näin kauan ... neljännesvuosisata, on **kas-kas** tuotteita valmistettu, ostettu ja käytetty. **kas-kas** kiillottaa kengät, lattiat, autot, huonekalut, koko kodin.

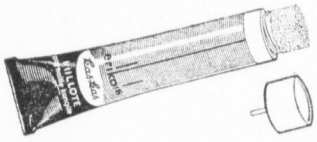

Erikois kas-kas kengänkiillote ... kenkienne yleishuoltaja. Erikois kas-kas kengänkiillote on erittäin vettähylkivä ja tahraamaton yleiskiillote, 10 värisävyä. **Joka putkessa levityssieni.**

kas-kas SPORT ... urheilukenkävoide. Voitte lähteä lenkille vaikka minkälaiseen murtomaastoon, kun olette ensin huoltanut kenkänne kas-kas SPORT-voiteella.

Missä liikuttekaan ... tanssilattialla tai murtomaastossa ... vain kas-kas hoivaa kenkänne hyvin, antaa niille jokapäiväisen hyvinvoinnin.

kas-kas huonekaluvahaa, joka antaa kaikille kodin kiillotettaville pinnoille säteilevän kauniin kiillon ja puhdistaa kevyesti tahroista esim. ovet, jääkaapin, ikkunalaudat, puhelimet ja kaikki kaakelipinnat.

kas-kas lattiavahaa muovipussissa ... se on säästöpakkaus, joka sisältää 1/2 l **aitoa itsekiillottuvaa kas-kas lattiavahaa. hinta vain 195:—.** Huom! Ei tummenna vaaleintakaan lattiaa.

kas-kas mikä kiilto

kengissä ... lattioissa ... autoissa ... koko kodissa